

Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wolanów

Grudzień, 2016 r.

Zadanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej,
w ramach Programu Pomoc Techniczna 2014 - 2020

Zamawiający:

Gmina Wolanów
Urząd Gminy Wolanów
ul. Radomska 20
26-625 Wolanów

Wykonawca:

Green Key
Joanna Masiota-Tomaszewska
ul. Nowy Świat 10a/15
60 - 583 Poznań
www.greenkey.pl

Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wolanów

Kierownik projektu:

mgr Joanna Masiota - Tomaszewska

Autorzy opracowania:

mgr Daniel Wiśniewski
mgr Andrzej Karkowski
mgr Wojciech Pająk
mgr Joanna Walkowiak
mgr inż. Łukasz Gińko

Grudzień, 2016 r.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	4
1.1. PODSTAWY PRAWNE WRAZ Z UZASADNIENIEM KONIECZNOŚCI OPRACOWANIA DIAGNOZY NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO ORAZ OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY WOŁANÓW	4
1.2. METODA OPRACOWYWANIA DIAGNOZY Z UWZGLĘDNIENIEM PRZYJĘTYCH WSKAŹNIKÓW DELIMITACJI	6
1.3. WYZNACZENIE PORÓWNYWALNYCH JEDNOSTEK PRZESTRZENNYCH DO CELÓW ANALIZY WYSTĘPUJĄCYCH ZJAWISK	8
II. PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA GMINY	10
2.1. POŁOŻENIE	10
2.2. ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA	12
2.3. GOSPODARKA I SPOŁECZEŃSTWO	15
III. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA	19
SFERA SPOŁECZNA	20
3.1. PROBLEMY RYNKU PRACY	20
3.1.1. Wskaźnik - udział osób bezrobotnych w liczbie ludności na danym obszarze	21
3.2. SAMOWYSTARCZALNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI I GOSPODARSTW DOMOWYCH	23
3.2.1. Wskaźnik - liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw danego obszaru	24
3.3. PRZESTĘPCZOŚĆ – POZIOM BEZPIECZEŃSTWA	25
3.3.1. Wskaźnik - ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru	27
3.4. JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA DZIECI NA POZIOMIE PODSTAWOWYM ORAZ AKTYWNOŚĆ EDUKACYJNA MŁODZIEŻY W WIEKU 13-18 LAT	29
3.4.1. Wskaźnik – średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów (w obrębach szkolnych na danym obszarze)	30
3.4.2. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego (w obrębach szkolnych na danym obszarze)	33
3.4.3. Wskaźnik – liczba komputerów przypadająca na 100 uczniów w poszczególnych szkolach podstawowych (w obrębach szkolnych na danym obszarze)	34
SFERA TECHNICZA	37
3.5. BUDYNKI KOMUNALNE	37
3.5.1. Wskaźnik – liczba lokali komunalnych przypadająca na 100 mieszkańców na danym obszarze	37
STREFA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA	40
3.6. NIEWYSTARCZAJĄCE WYPOSAŻENIE W SIEĆ KANALIZACYJNĄ I GAZOWĄ	40
3.6.1. Wskaźnik – dostępność sieci kanalizacyjnej (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)	40
3.6.2. Wskaźnik – dostępność sieci gazowej (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)	42
IV. PODSUMOWANIE ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ	44
V. ZDEGRADOWANE PRZESTRZENIE – ANALIZA JAKOŚCIOWA	50
VI. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	52
VII. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU REWITALIZACJI	56
SPIS TABEL	59
SPIS RYCIN	60
SPIS FOTOGRAFII	60

I. WSTĘP

1.1. PODSTAWY PRAWNE WRAZ Z UZASADNIENIEM KONIECZNOŚCI OPRACOWANIA DIAGNOZY NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO ORAZ OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY WOLANÓW

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 poz. 1777) jest pierwszym aktem prawnym poświęconym zagadnieniu rewitalizacji. Wprowadza ona nowe rozwiązania, które mają uporządkować proces rewitalizacji, zdefiniować najważniejsze pojęcia i zagadnienia, a także wprowadzić jednolitą ścieżkę proceduralną dla tworzenia gminnych programów rewitalizacji.

Rewitalizację należy rozumieć jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

W myśl art. 52 ustawy o rewitalizacji, do dnia 31 grudnia 2023 r. dopuszcza się realizację przedsięwzięć wynikających z programu zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, przyjmowanego uchwałą rady gminy, bez uchwalania gminnego programu rewitalizacji. W takim przypadku wyznaczenie w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, specjalnej strefy rewitalizacji, a także uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji nie jest dopuszczalne.

Prowadzenie rewitalizacji bez korzystania z rozwiązań ustawowych (bez uchwalania Gminnego Programu Rewitalizacji) nie jest przeszkodą do aplikowania o środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej. W przypadku, w którym gmina chce się ubiegać o otrzymanie środków unijnych na projekty rewitalizacyjne musi opracować program rewitalizacji zgodny z wymaganiami wynikającymi z Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (co do zasady – w aspekcie merytorycznym są to wymogi tożsame do ustawowych, jednak uproszczone są kwestie proceduralne), oraz z wymaganiami i wytycznymi, które zostały przyjęte przez Instytucję Zarządzającą RPO. Wszelkie prace związane z przygotowaniem i wdrożeniem Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wolanów są więc zgodne z „Instrukcją dotyczącą przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenia ładu przestrzennego”.

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne, wobec czego Gmina Wolanów przystąpiła do opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wolanów. W celu opracowania diagnozy służącej wskazaniu obszarów najbardziej narażonych na oddziaływanie negatywnych zjawisk społecznych na terenie Gminy Wolanów Wójt Gminy zobowiązany jest przeprowadzić analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

Stan kryzysowy występujący na terenie gminy spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości,

niskiego poziomu edukacji), można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych,
- technicznych – w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Obszar zdegradowany, to obszar na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji obejmuje całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk w sferze: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Kontekst legislacyjny niniejszego dokumentu stanowią Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r. (MR/H 2014-2020/20(2)/08/2016). Celem Wytycznych jest ujednolicenie warunków i procedur wdrażania programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie projektów realizujących cele i procesy rewitalizacji.

Diagnozę sporządzono zgodnie z „Instrukcją dotyczącą przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenia ładu przestrzennego”. Instrukcja określa zasady przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. Skierowana jest przede wszystkim do władz samorządów lokalnych w województwie mazowieckim, odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie programów rewitalizacji, a także wszystkich innych podmiotów, które są zainteresowane kreowaniem zmian na zdegradowanych przestrzeniach wskazanych do rewitalizacji.

Niniejsza diagnoza jest jedną ze składowych programu rewitalizacji. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych wykonana dla całego obszaru gminy w oparciu o udostępnione dane stanowi efekt rzeczywistych, przeanalizowanych i określonych zjawisk.

1.2. METODA OPRACOWYWANIA DIAGNOZY Z UWZGLĘDNIENIEM PRZYJĘTYCH WSKAŹNIKÓW DELIMITACJI

W celu delimitacji obszaru zdegradowanego na terenie gminy zastosowano metodę analizy wskaźnikowej. Dzięki niej możliwe jest przedstawienie przestrzennego zróżnicowania negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno – funkcjonalnych i technicznych na terenie Gminy Wolanów.

Podstawą stwierdzenia na danym obszarze stanu kryzysowego jest występowanie problemów o charakterze społecznym. W przypadku, gdy negatywne procesy społeczne współwystępują z problemami o charakterze gospodarczym, przestrzenno – funkcjonalnym lub środowiskowym możliwe jest podjęcie działań naprawczych o charakterze rewitalizacyjnym.

Skalę negatywnych zjawisk powinny odzwierciedlać wskaźniki, za pomocą których można poddać analizie dany obszar i problemy tam występujące.

W „Instrukcji dotyczącej przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenie ładu przestrzennego” wyznaczono rekomendowane wskaźniki podstawowe do wyznaczenia obszarów kryzysowych dla każdej ze sfer:

1. w sferze społecznej:
 - wysoka stopa bezrobocia,
 - wysoki poziom ubóstwa,
 - wysoka przestępczość,
 - wysoki wskaźnik przemocy w rodzinie,
 - niski poziom edukacji,
 - niewielka liczba organizacji społecznych / liczba członków (fundacje, stowarzyszenia),
 - niska frekwencja w wyborach.
2. w sferze przestrzenno – funkcjonalnej:
 - degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym,
 - brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska,
 - niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną,
 - brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość,
 - niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,
 - niski poziom obsługi komunikacyjnej,
 - deficyt lub niskiej jakości tereny publiczne.
3. w sferze gospodarczej:
 - niski stopień przedsiębiorczości,
 - słaba kondycja przedsiębiorstw.
4. w sferze środowiskowej:
 - przekroczenie standardów jakości środowiska,

- obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska.

W niniejszym dokumencie określono listę poniższych wskaźników, które możliwie dobrze oddają zróżnicowanie poszczególnych obszarów Gminy Wolanów w 2015 r.:

1. w sferze społecznej:
 - udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności na danym obszarze,
 - udział (%) gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw na danym obszarze,
 - ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 tys. mieszkańców na danym obszarze,
 - średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów – w obrębach szkolnych na terenie Gminy Wolanów (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie),
 - liczba komputerów przypadająca na 100 uczniów - w obrębach szkolnych na terenie Gminy Wolanów (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie).
2. w sferze przestrzenno – funkcjonalnej:
 - dostępność sieci kanalizacyjnej na danym obszarze (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie),
 - dostępność sieci gazowej na danym obszarze (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie).
3. w sferze technicznej:
 - liczba lokali komunalnych przypadająca na 100 mieszkańców na danym obszarze.

Dane niezbędne do opracowania powyższych wskaźników pozyskano w okresie 05.10.2016 r. - 07.12.2016 r. od następujących jednostek:

1. Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu.
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wolanowie.
3. Komisariat Policji w Zakrzewie.
4. Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie.
5. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Bieniędziejach.
6. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Żołnierzy Krajowej 72 Pułku Piechoty w Mniszku.
7. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi w Sławnie.
8. Zespół Szkół Ogólnokształcących w Wolanowie.
9. Urząd Gminy Wolanów.

Po otrzymaniu bezwzględnych danych liczbowych w odniesieniu do poszczególnych jednostek przestrzennych odpowiednio je zagregowano w taki sposób, aby uzyskać dane względne odnoszące się do liczby mieszkańców, bądź liczby gospodarstw domowych. W przypadku średniego wyniku szóstoklasistów, liczby komputerów przypadających na 100 uczniów oraz dostępności sieci kanalizacyjnej i gazowej posłużono się określeniem, czy dane negatywne zjawisko występuje. Dla wyszczególnionych obszarów obliczono średnią arytmetyczną danego zjawiska, w tym również dla terenu całej gminy. Następnie kolorem pomarańczowym zaznaczono obliczone wartości wskaźnika, które są mniej korzystne od średniej wartości dla Gminy. Wyliczone wartości są destymulantami (wyższe wartości traktowane są jako zjawisko negatywne w porównaniu do średniej gminy)

w przypadku pierwszych 3. wskaźników w sferze społecznej oraz wskaźnika w sferze technicznej. Pozostałe należy traktować jako stymulanty (niższe wartości traktowane są jako zjawisko negatywne w porównaniu do średniej gminy). W końcowym etapie zsumowano liczbę negatywnych wskaźników oraz zinterpretowano w pogłębionej części diagnozy obszary charakteryzujące się kumulacją negatywnych zjawisk.

1.3. WYZNACZENIE PORÓWNYWALNYCH JEDNOSTEK PRZESTRZENNYCH DO CELÓW ANALIZY WYSTĘPUJĄCYCH ZJAWISK

Porównywalność wyników diagnozy wymaga przetwarzania danych w ramach poziomu niższego niż poziom gminy. Jednostki analityczne powinny być możliwie podobne, a ponadto powinny:

- stanowić pewne całości pod względem funkcjonalnym,
- charakteryzować się pewną spójnością społeczną i przestrzenną.

W tym celu wykorzystano podział administracyjny gminy Wolanów na sołectwa. Pierwotnym założeniem autorów niniejszego dokumentu był podział pod względem miejscowości. Jednakże otrzymane dane od większości instytucji zostały rozpisane na sołectwa. W związku z powyższym do każdego z sołectw: Bieniędzice, Franciszków, Kacprowice, Podlesie i Strzałków przynależą po dwie miejscowości. Odnotowuje się, iż nie zaszła konieczność wydzielenia któregoś z sołectw, gdyż największe sołectwo pod względem liczby mieszkańców stanowi 11,1% gminy, zaś największe pod względem powierzchni zajmuje 10,7% gminy.

Autorzy niniejszego opracowania dołożyli starań, aby przeprowadzona analiza w sposób możliwie trafny odzwierciedlała znane i powszechnie dostrzegane zróżnicowanie w przestrzeni społecznej i infrastrukturalnej Gminy Wolanów.

Gmina Wolanów jest gminą wiejską. Cechuje się zróżnicowaniem jakościowym i ilościowym występujących problemów w poszczególnych jej obszarach. Jednocześnie ustawa o rewitalizacji, wyraźnie wskazuje, że wydzielony obszar rewitalizacji nie może zajmować ponad 20% powierzchni całkowitej gminy oraz nie może koncentrować ponad 30% mieszkańców. W związku z tym zaszła konieczność stwierdzenia, które obszary wymagają najpilniejszej interwencji.

Zdecydowano, że najodpowiedniejszą formą jest analiza wskaźnikowa czynników występujących na terenie sołectw, których na terenie analizowanej jednostki jest 23 (ryc. 1).

Ryc. 1. Podział Gminy Wolanów na jednostki przestrzenne
Źródło: opracowanie własne

II. PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1. POŁOŻENIE

Gmina Wolanów położona jest w południowej części województwa mazowieckiego oraz zachodniej części powiatu radomskiego. Analizowana jednostka terytorialna mieści się na południe od Warszawy – siedziby województwa oraz na zachód od Radomia – siedziby powiatu. Z Wolanowa do Warszawy – odległość z centralnych części jednostek wynosi w linii prostej ok. 95 km, zaś do Radomia ok. 12 km. Gmina Wolanów jest jedną z 13 gmin powiatu i jedną z 10 gmin wiejskich. Sieć osadniczą charakteryzowanej przestrzeni tworzą miejscowości wiejskie, w tym Wolanów – siedziba gminy o współrzędnych geograficznych 51.3833°N, 20.9667°E. Położenie na tle kraju analizowanego obszaru przedstawiono na rycinie 1. Gmina zajmuje obszar o powierzchni 83 km² (5,4 % powierzchni powiatu), granicząc z 7 gminami (ryc. 3):

- na zachodzie – z gminą Wieniawa;
- na północnym – zachodzie – z gminą Przytyk;
- na północy – z gminą Zakrzew;
- na wschodzie – z gminą miastem Radom;
- na południowym - wschodzie – z gminą Kowala-Stępocina;
- na południu – z gminą Orońsko;
- na południowym - zachodzie – z gminą Szydłowiec.

– **Ryc. 2. Położenie Gminy Wolanów na tle Polski**
– Źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl

– **Ryc. 3. Położenie Gminy Wolanów w układzie gmin sąsiednich**

– Źródło: opracowanie własne

Najbardziej skrajne odległości na terenie gminy oddalane są od siebie w odległości ok. 16 km w linii północny zachód – wschód.

W skład gminy Wolanów wchodzi 28 miejscowości wiejskich znajdujących się w 23 sołectwach. Przynależność poszczególnych miejscowości do sołectw przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Przynależność miejscowości wchodzących w skład sołectw w gminie Wolanów

Nazwa sołectwa	Nazwa miejscowości wchodzących w skład sołectwa
Bieniędżice	Bieniędżice, Michałów
Chruślice	Chruślice
Franciszków	Franciszków, Gawronie
Garno	Garno
Jarosławice	Jarosławice
Kacprowice	Kacprowice, Wola Wacławowska
Kowala-Duszcina	Kowala-Duszcina
Kowalanka	Kowalanka
Młodocin Większy	Młodocin Większy
Mniszek	Mniszek
Podlesie	Podlesie, Podkończyce
Rogowa	Rogowa
Sławno	Sławno
Strzałków	Strzałków, Sabat
Ślepowron	Ślepowron
Wacławów	Wacławów
Waliny	Waliny
Wawrzyszów	Wawrzyszów
Kolonia Wawrzyszów	Kolonia Wawrzyszów
Wolanów	Wolanów
Kolonia Wolanów	Kolonia Wolanów
Wymysłów	Wymysłów
Zabłocie	Zabłocie

Źródło: www.biuletyn.net

2.2 ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA

Pod względem fizycznogeograficznym teren Gminy Wolanów znajduje się w prowincji Nizy Środkowoeuropejskiego. Opisywany obszar mieści się w podprowincji Nizin Środkowopolskich, w makroregionie Wzniesień Południowomazowieckich. W układzie mezoregionalnym wg Kondrackiego, gmina mieści się w zasięgu jednostki Równina Radomska.

Większość terenu charakteryzowanej jednostki jest płaska bądź lekko falista (wysokości wahają się od ok 150 do 205 m n.p.m.). Najwyższe wzniesienia występują w okolicach Karczonek Słowińskich.

Omawiany obszar leży w obszarze dorzecza Wisły, w jej środkowym regionie. Zachodnią granicę gminy wyznacza rzeka Radomka, a jej dopływy przepływają bezpośrednio przez teren gminy: Szabasówka, Jabłonica, Garlica i Dobrzyca. Na terenie gminy nie występują jeziora, a największy zespół zbiorników wodnych o powierzchni ok. 5 ha znajduje się we wsi Kolonia Strzałków.

W ustawie z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2015 r. poz. 1651 ze zm.) wymieniono poszczególne formy ochrony przyrody. W granicach charakteryzowanego terenu nie występują obszary i obiekty chronione.

Dominującym sposobem zagospodarowania terenu na obszarze gminy jest działalność rolnicza – użytki rolne stanowiły 74,55% powierzchni gminy w 2014 roku, w tym grunty orne – 56,67% powierzchni gminy. Stwierdza się, iż ich udział z każdym rokiem maleje. Dynamiczny wzrost gruntów zabudowanych i zurbanizowanych świadczy o intensywnym rozwoju budownictwa (z 3,58% w 2012 r. do 5,57% w 2014 r.). Wzrasta również powierzchnia gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych (z 7,00% w 2012 r. do 18,89% w 2014 r.).

Szczegółową strukturę użytkowania gruntów na terenie Gminy Wolanów przedstawiono w tabeli 2.

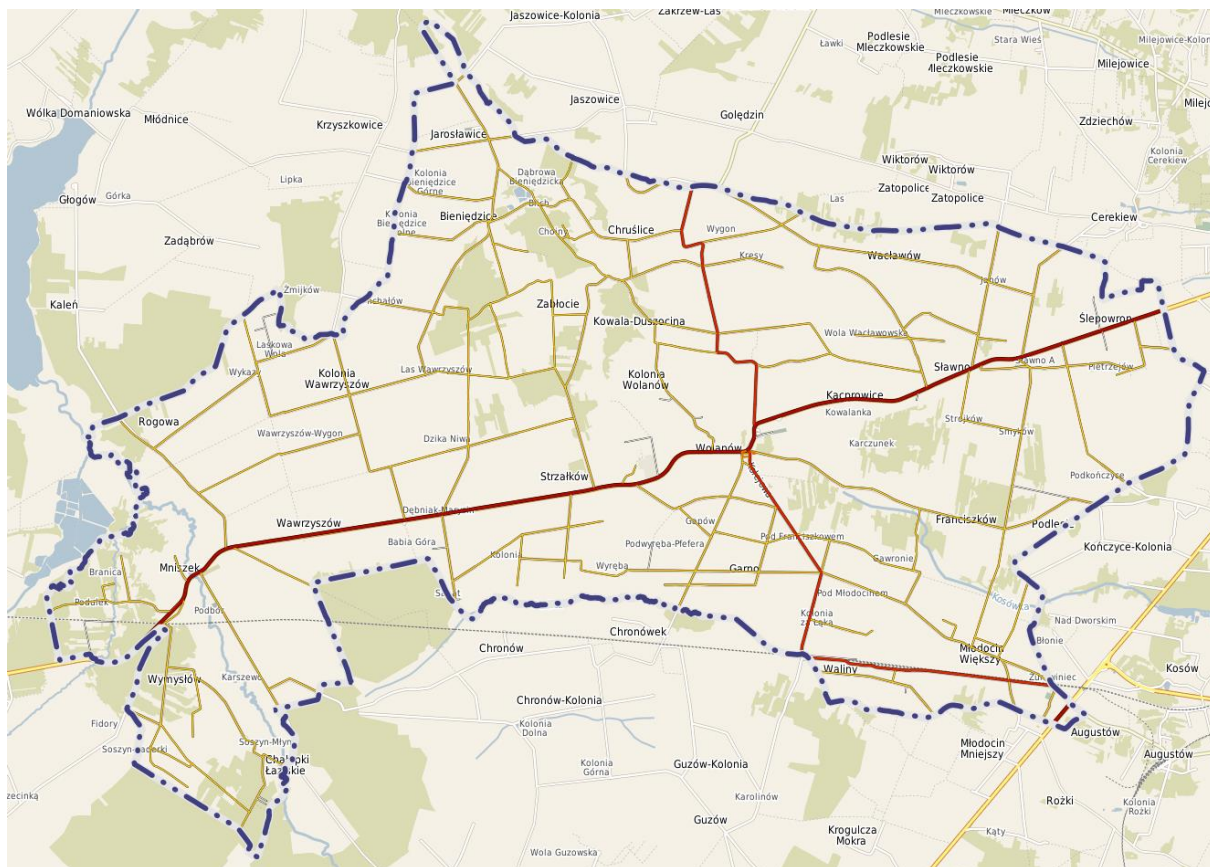
Tabela 2. Struktura użytkowania gruntów Gminy Wolanów

Rodzaj gruntu	Powierzchnia [ha]			Udział % gruntów (2014 r.)
	2012	2013	2014	
powierzchnia ogółem	8290	8290	8290	100,00
powierzchnia lądowa	8265	8265	8228	99,25
użytki rolne razem	7350	7285	6180	74,55
użytki rolne - grunty orne	5732	5675	4690	56,57
użytki rolne - sady	270	266	239	2,88
użytki rolne - łąki trwałe	687	686	556	6,71
użytki rolne - pastwiska trwałe	319	315	294	3,55
użytki rolne - grunty rolne zabudowane	307	308	322	3,88
użytki rolne - grunty pod stawami	1	1	51	0,62
użytki rolne - grunty pod rowami	34	34	28	0,34
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	580	582	1566	18,89
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	477	477	1112	13,41
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	103	105	454	5,48
grunty pod wodami razem	25	25	62	0,75
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	24	24	62	0,75
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	1	1	0	0,00

Rodzaj gruntu	Powierzchnia [ha]			Udział % gruntów (2014 r.)
	2012	2013	2014	
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	297	360	462	5,57
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	16	19	84	1,01
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	10	10	11	0,13
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	18	19	54	0,65
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	0	0	1	0,01
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	4	4	2	0,02
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	218	278	279	3,37
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - inne	31	30	31	0,37
nieużytki	38	38	15	0,24

Źródło: Powierzchnia geodezyjna kraju według kierunków wykorzystania, GUS

Bezpośrednie sąsiedztwo Radomia wpływa na atrakcyjność inwestycyjną i mieszkaniową opisywanej jednostki. Silny impuls dla rozwoju działalności gospodarczej stanowi bardzo dobre połączenie komunikacyjne, związane z lokalizacją drogi krajowej nr 7 oraz drogi krajowej nr 12. Sieć drogową opisywanego terenu uzupełnia droga wojewódzka nr 733, 9 odcinków dróg powiatowych oraz drogi gminne.

Ryc. 4. Gmina Wolanów na tle sieci komunikacyjnej

Źródło: wolanow.e-mapa.net

Gmina Wolanów posiada 2 podstawowe ujęcia wody. Zaopatrywana jest w wodę z ujęcia wody podziemnej w Bieniędżicach – 1 studnia o wydajności 12 m³/h przy maksymalnym zapotrzebowaniu dobowym 72 m³/d oraz z ujęcia wody podziemnej w Wawrzyszowie – 1 studnia o wydajności 52 m³/h przy maksymalnym zapotrzebowaniu dobowym 558 m³/d. Z ujęcia w Bieniędżicach korzystają jedynie mieszkańcy Bieniędżic i Jarosławic, zaś ujęcie w Wawrzyszowie obsługuje: Kolonię Wawrzyszów, Wawrzyszów, Młodocin Większy, Mnisze, Rogową, Strzałków, Waliny, Wymysłów, Garno, Michałów oraz część Wolanowa. Niektóre miejscowości z terenu gminy są zaopatrywane w wodę pochodzącą z ujęcia należącego do Spółki Wodociągi Miejskie w Radomiu Sp. z o.o. Do tych miejscowości należą: Chruślice, Franciszków, Kacprowice, Kolonia Wolanów, Kowala – Duszocina, Kowalanka, Podlesie, Sławno, Ślepowron, Waclawów, Wola Waclawowska, Wolanów i Zabłocie.

Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie Gminy Wolanów wynosiła 140,1 km, a procent ludności korzystających z instalacji wodociągowej ukształtował się na poziomie 73,4% (GUS 2015). Według danych Urzędu Gminy wszystkie miejscowości gminne są zwodociągowane.

W miejscowości Kolonia Wawrzyszów znajduje się biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 60 m³/d, która potencjalnie może pogorszyć stan środowiska w najbliższym jej otoczeniu.

Na terenie analizowanej jednostki wg GUS występują przydomowe oczyszczalnie ścieków – 53 w 2015 r. oraz bezodpływowe zbiorniki – 1383 w 2015 r. Nieskanalizowane gospodarstwa indywidualne posiadają szamba jedno lub wielokomorowe. Odbiór i wywóz nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych jest dokonywany przez uprawnione podmioty.

Na terenie gminy nie istnieje sieć ciepłownicza, która obsługiwałaby wszystkie gospodarstwa. W związku z tym mieszkańcy we własnym zakresie zapewniają sobie ogrzewanie najczęściej korzystając z opału węglowego spalanego w przydomowych kotłowniach, bądź też wykorzystując gaz skroplony (LPG) lub olej jako źródło ciepła.

Zbiórka odpadów gromadzonych w sposób selektywny, zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów wielkogabarytowych i zużytego sprzętu elektrycznego wraz z elektronicznym na terenie Gminy Wolanów w latach 2011 - 2014 była realizowana przez Usługi Ekologiczne Eko-Jas Krzysztof Janas, Garno ul. Kasztanowa 21, 26-625 Wolanów. W okresie ostatnich 5 lat największą ilość łącznych rodzajów odpadów komunalnych zebrano w 2014 roku, natomiast najmniejszą w 2013 roku. Na terenie Gminy Wolanów utworzono punkt selektywnego gromadzenia odpadów (PSGO) na terenie firmy Usługi Ekologiczne Eko-Jas Krzysztof Janas, Garno ul. Kasztanowa 21, 26-625 Wolanów. Odbiór odpadów komunalnych z terenu obiektów infrastruktury w latach 2011 - 2014 był realizowany przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych ATK Recykling, ul. Chorzowska 3, 26-600 Radom, Usługi Ekologiczne Eko-Jas Krzysztof Janas, Garno ul. Kasztanowa 21, 26-625 Wolanów oraz Tonsmeier Wschód Sp. z o.o. ul. Wrocławska 3, 26-600 Radom. Odpady wytwarzane w obiektach infrastruktury gromadzono w kontenerach KP – 7, ustawionych w sąsiedztwie szkół i Urzędu Gminy.

Na terenie Gminy Wolanów występują udokumentowane złoża fosforytów:

- zasobność konkrecji fosforytowych (kg/m²) s. górna-170 s. dolna-447;
- zasobność w stosunku do wymogów parametrów definiujących złoża (w %);
- seria górna-9, seria dolna - 25;

oraz udokumentowane złoża piasków skaleniowo – kwarcowych w miejscowości Kowala Duszocina.

Mieszkańcy Gminy Wolanów mają możliwość korzystania z terenów i urządzeń użyteczności publicznej, którymi są:

- świetlice wiejskie w miejscowościach: Mniszek, Strzałkowo, Wawrzyszów, Jarosławice, Garno, Młodocin Większy (nieuregulowany stan świetlicy - własność OSP);
- place zabaw w miejscowościach: Wolanów, Strzałków (2), Wawrzyszów, Mniszek (2), Rogowa, Zabłocie, Jarosławice, Kowala-Duszocina, Kowalanka, Franciszków, Młodocin Większy, Kacprowice, Waclawów, Kolonia Wawrzyszów, Wymysłów. Ponadto place zabaw są przy szkole w: Wolanowie, Bieniędzcach i Sławnie;
- siłownie zewnętrzne w miejscowościach: Mniszek, Strzałków, Sławno, Franciszków (1 urządzenie), Kowalanka (2 urządzenia), Wolanów, Kacprowice (1 urządzenie stół do ping-ponga);
- Gminna Biblioteka Publiczna w Wolanowie, Filia Biblioteczna w Mniszku;
- Gminne Centrum Kultury w Wolanowie.

Należy jednak stwierdzić, że zakres istniejącej infrastruktury jest nie jest wystarczający dla obsługi wszystkich mieszkańców, dlatego należy rozwijać istniejącą infrastrukturę. Ponadto część z wymienionych obiektów wymaga gruntownej modernizacji.

2.3. GOSPODARKA I SPOŁECZEŃSTWO

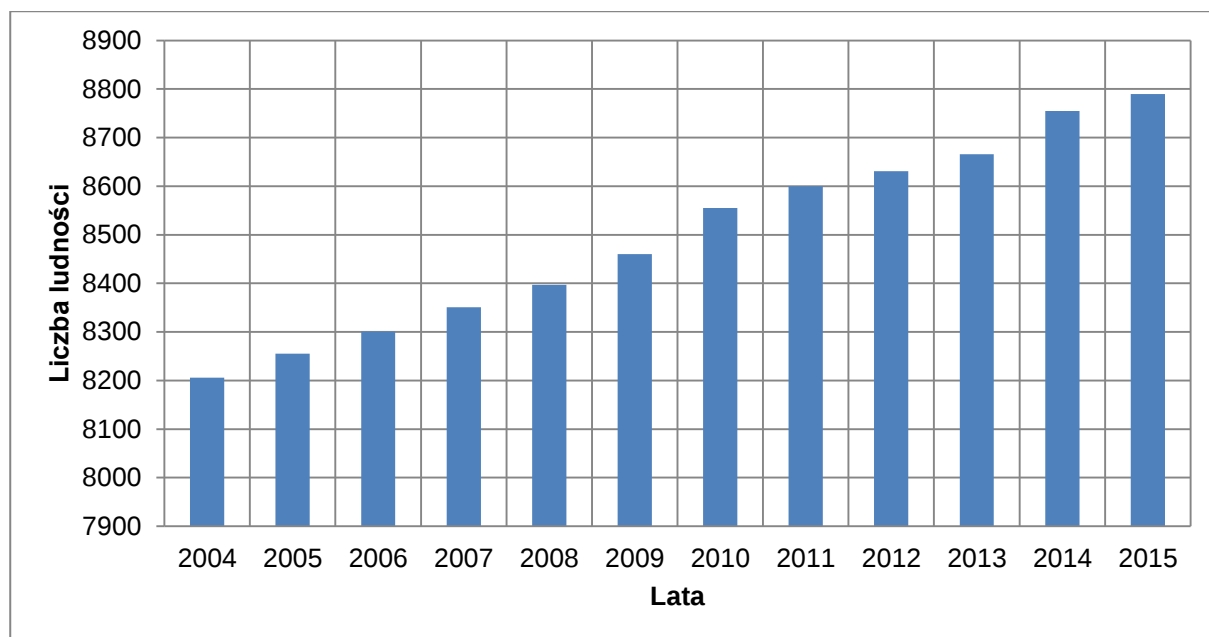
Z dniem 31.12.2015 r. wg danych wykazu ilościowego mieszkańców prowadzonego przez Urząd Gminy Wolanów, obszar gminy zamieszkiwało 8 786 osób.

Łączna liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na rok 2015 w analizowanej jednostce wyniosła 580, z czego 566 to podmioty prywatne. Odnotowano trend wzrostowy liczby podmiotów gospodarczych w ostatnich 5 latach (od 508 do 580). Na terenie gminy Wolanów najbardziej rozwiniętą działalnością gospodarczą jest „handel, naprawa pojazdów samochodowych” (sekcja G – 178 podmiotów) oraz przetwórstwo przemysłowe (sekcja C – 117 podmiotów). W sekcji A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) odnotowano 17 działalności, a w przemyśle i budownictwie - 222. Resztę stanowią pozostałe działalności. W zdecydowanej większości na terenie gminy w przedsiębiorstwach zatrudnianych jest do 9 osób (557 podmiotów). Na terenie gminy występują 4 firmy posiadające od 50 do 249 pracowników.

W Gminie Wolanów wg danych GUS odnotowano w 2015 r. 1 turystyczny obiekt noclegowy (obiekt hotelowy) posiadający 28 miejsc noclegowych. W roku 2014 udzielono w nim 1 643 noclegów, w tym 470 turystom zagranicznym. Wskaźnik liczby udzielonych noclegów wykazuje trend rosnący od roku 2012.

Na koniec roku 2015 liczba ludności zamieszkująca opisywany teren wynosiła 8 786 osób (według ewidencji gminnej). Obserwuje się ciągłą, wzrostową tendencję w zmianach liczby ludności jednostki, co prawdopodobnie spowodowane jest napływem ludności między innymi z Radomia. W analizowanym okresie najmniejszą liczbę ludności odnotowano w 2004 r. – 8 206 osób, zaś największą w 2015 r. – 8 790 osób. Na rycinie 5 przedstawiono liczbę ludności Gminy Wolanów w latach 2004 - 2015 (faktyczne miejsce zamieszkania).

Stwierdza się, iż sytuacja demograficzna gminy na tle województwa i powiatu jest bardzo podobna, gdyż we wszystkich tych jednostkach odnotowuje się wzrostowy trend liczby ludności.

Ryc. 5. Liczba ludności Gminy Wolanów w latach 2004 - 2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Liczbę mężczyzn oraz kobiet na terenie Gminy Wolanów w latach 2004 - 2015 przedstawiono w tabeli 3. W analizowanych latach liczba mężczyzn była większa, niż liczba kobiet, za wyjątkiem 2015 r., kiedy odnotowano o 6 kobiet więcej. Najwyższy wskaźnik maskulinizacji wystąpił w 2004 roku. Na terenie Gminy Wolanów w ostatnich 3 latach analizy widoczny jest gwałtowniejszy wzrost liczby kobiet, od wzrostu liczby mężczyzn.

Porównując Gminę Wolanów do województwa mazowieckiego oraz powiatu radomskiego pod względem zróżnicowania mieszkańców jednostek pod względem płci, stwierdza się, iż w latach 2004 – 2010 przewaga liczby mężczyzn nad liczbą kobiet wystąpiła tylko na terenie analizowanej gminy.

Tabela 3. Liczba ludności Gminy Wolanów wg płci oraz wskaźnik maskulinizacji w latach 2004 - 2015

Rok	Ludność ogółem	Mężczyźni (M)	Kobiety (K)	M/K
2004	8206	4141	4065	101,9
2005	8255	4158	4097	101,5
2006	8301	4180	4121	101,4
2007	8351	4203	4148	101,3
2008	8397	4220	4177	101,0
2009	8460	4248	4212	100,9
2010	8555	4297	4258	100,9
2011	8600	4316	4284	100,7
2012	8631	4333	4298	100,8
2013	8666	4339	4327	100,3
2014	8755	4382	4373	100,2
2015	8790	4392	4398	99,9

Źródło: GUS

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku na terenie Gminy Wolanów została przedstawiona w tabeli 4 z podziałem na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny oraz poprodukcyjny. Biorąc pod uwagę przedstawione dane można stwierdzić, iż największy odsetek ludności gminy w analizowanym przedziale czasowym stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym z roku na rok ulegała zmniejszeniu, a liczba ludności w wieku poprodukcyjnym - zwiększeniu.

W Gminie Wolanów największe zmiany w analizowanym czasie zaszły w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym (z 28% w 2004 r. na 23% w 2015 r.). Odsetek ludności w wieku produkcyjnym najniższy był w 2004 r. – 59,1%, a najwyższy w 2014 r. – 63,4%. Ludność w wieku poprodukcyjnym stanowiła w 2004 r. - 12,9%, zaś w 2015 r. - 13,7 %. Obydwie grupy wykazywały tendencję wzrostową, co oznacza starzenie się społeczności wolanowskiej.

W porównaniu do województwa mazowieckiego oraz powiatu radomskiego, na rok 2015 sytuacja demograficzna Gminy Wolanów pod względem struktury ludności według ekonomicznych grup wieku jest korzystna. W województwie mazowieckim w roku 2015 ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 18,6%, w wieku produkcyjnym 61,4%, a w wieku poprodukcyjnym 20,0%. W przypadku powiatu radomskiego struktura ludności kształtowała się następująco: ludność w wieku przedprodukcyjnym – 20,6%, ludność w wieku produkcyjnym – 63,2%, ludność w wieku poprodukcyjnym – 16,2%.

Tabela 4. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Wolanów w latach 2004 - 2015

Rok	Ludność ogółem	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	%	Ludność w wieku produkcyjnym	%	Ludność w wieku poprodukcyjnym	%
2004	8206	2299	28,0	4848	59,1	1059	12,9
2005	8255	2237	27,1	4937	59,8	1081	13,1
2006	8301	2187	26,3	5045	60,8	1069	12,9
2007	8351	2157	25,8	5130	61,4	1064	12,7
2008	8397	2091	24,9	5254	62,6	1052	12,5
2009	8460	2085	24,6	5307	62,7	1068	12,6
2010	8555	2118	24,8	5368	62,7	1069	12,5
2011	8600	2093	24,3	5416	63,0	1091	12,7
2012	8631	2062	23,9	5444	63,1	1125	13,0
2013	8666	2042	23,6	5486	63,3	1138	13,1
2014	8755	2034	23,2	5548	63,4	1173	13,4
2015	8790	2026	23,0	5563	63,3	1201	13,7

Źródło: GUS

Na przyrost rzeczywisty ludności składają się w równym stopniu przyrost naturalny oraz saldo migracji. Wg GUS saldo migracji to różnica między liczbą zameldowań, a wymeldowań, natomiast przyrost naturalny jest różnicą między liczbą urodzeń, a zgonów w danej jednostce czasu. W tabeli 5 przedstawiono wskaźnik salda migracji oraz przyrostu naturalnego w analizowanej jednostce.

W Gminie Wolanów największą liczbę zameldowań i wymeldowań odnotowano w roku 2007. Największe dodatnie saldo migracji na 1000 os. zaobserwowano w roku 2004 i wyniosło ono 7,3, zaś największe ujemne saldo migracji zaobserwowano w 2012 r. (-1,9). Jeśli chodzi o same wartości bezwzględne, to najmniej wymeldowań było w roku 2004 - 58, a najmniej zameldowań w roku 2012 - 64. Największy przyrost naturalny w gminie zanotowano w roku 2004 – 6,3/1000 os., kiedy to miała miejsce największa liczba urodzeń oraz stosunkowo mała liczba zgonów.

Tabela 5. Saldo migracji oraz przyrost naturalny na 1000 os. w Gminie Wolanów w latach 2004 - 2015

Rok	Zameldowania ogółem	Wymeldowania ogółem	Saldo migracji	Saldo migracji na 1000 os.	Urodzenia żywe na 1000 os.	Zgony na 1000 os.	Przyrost naturalny na 1000 os.
2004	117	58	59	7,3	12,6	8,5	4,1
2005	77	69	8	1,0	12,4	6,8	5,6
2006	93	81	12	1,4	12,5	9,1	3,4
2007	135	107	28	3,4	14,4	8,3	6,1
2008	91	70	21	2,5	13,2	9,0	4,2
2009	95	92	3	0,4	14,5	8,3	6,3
2010	119	93	26	3,0	13,5	8,8	4,7
2011	86	63	23	2,7	10,9	8,3	2,6
2012	64	80	-16	-1,9	13,6	8,5	5,1
2013	97	82	15	1,7	11,9	10,0	2,0
2014	119	80	39	4,5	10,9	7,1	3,8
2015	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	10,2	9,8	0,4

Źródło: GUS

W analizowanych latach tylko w jednym roku odnotowano wartość ujemną dotyczącą salda migracji (2012 rok). Dla pozostałych lat uwidoczniły się wartości dodatnie w każdym przedstawionym procesie. W Gminie Wolanów najwyższa wartość wskaźnika przyrostu rzeczywistego przypadła na rok 2004, kiedy to wartość wskaźnika przyrostu naturalnego wyniosła 4,1, a salda migracji 7,3. Najniższy przyrost rzeczywisty w gminie wystąpił w 2012 r. spowodowany był głównie przez ujemne saldo migracji (-1,9).

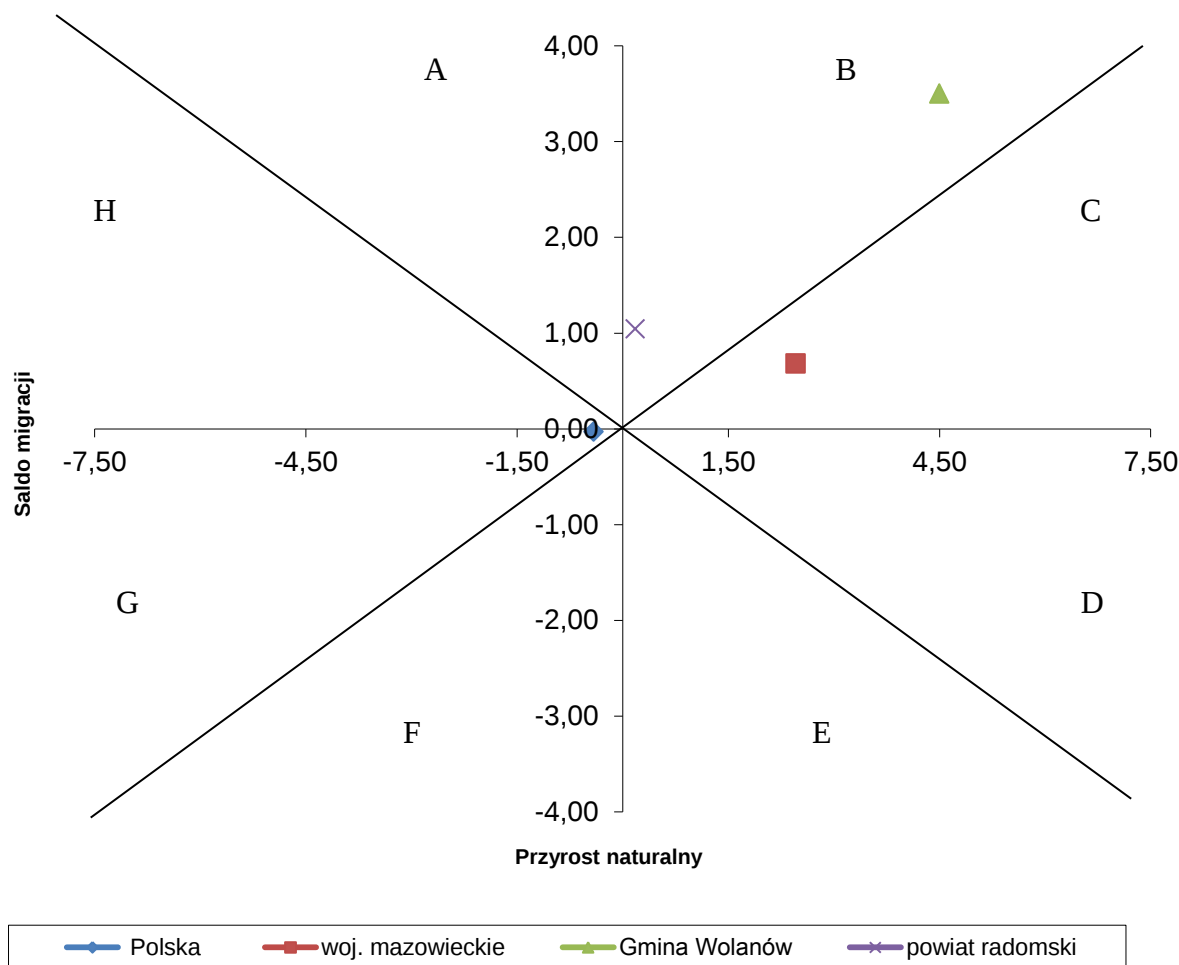
Tabela 6. Przyrost rzeczywisty na 1000 os. w Gminie Wolanów w latach 2004 - 2015

Rok	Saldo migracji na 1000 os.	Przyrost naturalny na 1000 os.	Przyrost rzeczywisty na 1000 os.
2004	7,3	4,1	11,4
2005	1,0	5,6	6,6
2006	1,4	3,4	4,8
2007	3,4	6,1	9,5
2008	2,5	4,2	6,7
2009	0,4	6,3	6,7
2010	3,0	4,7	7,7
2011	2,7	2,6	5,3
2012	-1,9	5,1	3,2
2013	1,7	2,0	3,7
2014	4,5	3,8	8,3
2015	brak danych	0,4	brak danych

Źródło: GUS

Przedstawiony na rycinie 6 wykres Webba obrazuje sytuację demograficzną poszczególnych jednostek pod względem demograficznym w 2014 r. Oś rzędnych ilustruje wartości przyrostu naturalnego, a oś odciętych saldo migracji. Gmina Wolanów w 2014 roku znalazła się w obszarze typu B, gdzie przyrost naturalny osiągnął wartość dodatnią podobnie jak i saldo migracji. Również powiat radomski znalazł się w tym samym obszarze wykresu, jednak wartości salda migracji i przyrostu naturalnego były mniejsze. Województwo mazowieckie przypisano do obszaru C, który charakteryzuje się dodatnim przyrostem

naturalnym oraz dodatnim saldem migracji, a Polskę do typu G – ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji.

Ryc. 6. Wykres Webba dla Gminy Wolanów, powiatu radomskiego, województwa mazowieckiego oraz Polski w roku 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

III. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA

Obszar zdegradowany to obszar, w którym zidentyfikowano stan kryzysowy, tj. stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujący z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. Na etapie sporządzania diagnozy, powoduje to konieczność określenia, które miejscowości wchodzące w skład Gminy Wolanów, charakteryzują się kumulacją problemów.

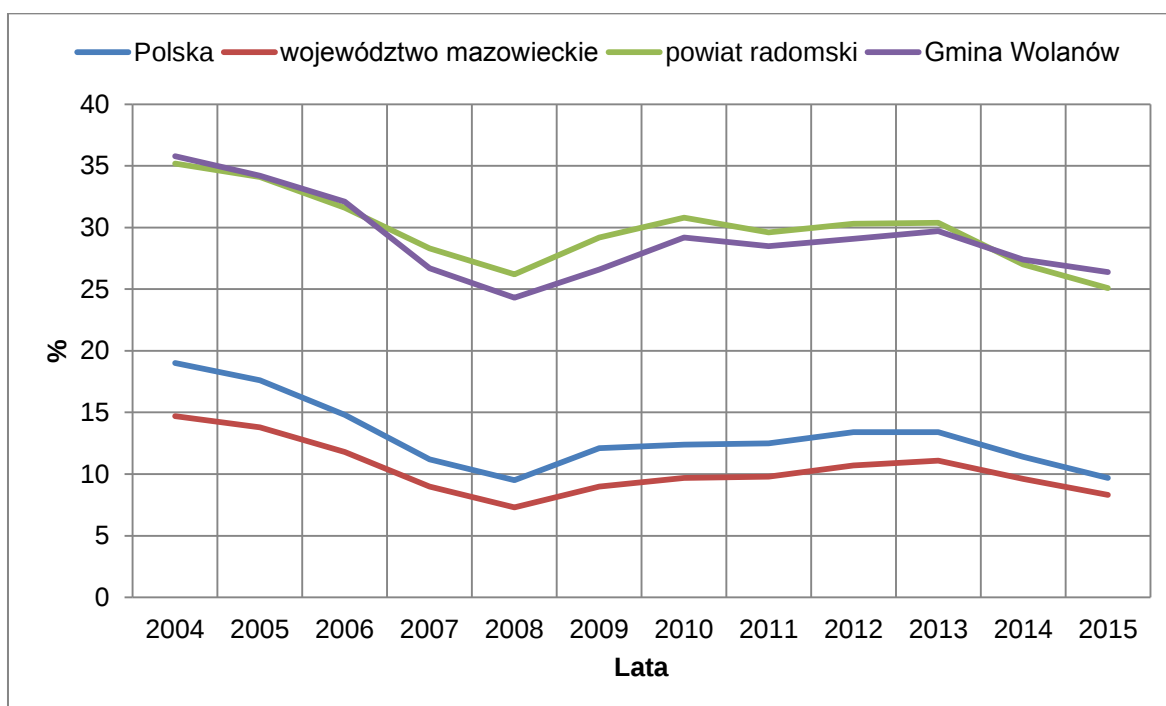
Na terenie Gminy Wolanów wyznaczono 23 jednostki dla których zebrano dane i dokonano analizy.

SFERA SPOŁECZNA

W niniejszej diagnozie w ramach sfery społecznej przeanalizowano zjawiska: wysokiej stopy bezrobocia, wysokiego poziomu ubóstwa, wysokiej przestępczości, niskiego poziomu edukacji oraz niskiej komputeryzacji szkół.

3.1. PROBLEMY RYNKU PRACY

Zgodnie z danymi GUS stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce wyniosła na koniec 2015 roku 9,8% i była wyższa, niż wskaźnik dla województwa mazowieckiego, kształtujący się na poziomie 8,3%. Bezrobocie na terenie powiatu radomskiego wyniosło 25,1%, co oznacza, że było ponad trzykrotnie wyższe, niż w województwie mazowieckim. Analiza danych z lat 2004 - 2015 pozwala stwierdzić, że stopa bezrobocia na terenie Gminy Wolanów jest wyższa, niż we wszystkich wymienionych wyżej jednostkach i wynosi aż 26,4%. Zjawisko zostało przedstawione w formie wykresu. Tak duży poziom bezrobocia na terenie gminy powoduje sytuacje patologiczne oraz odpływ rodzimych mieszkańców z terenu gminy. W porównaniu do roku 2004 bezrobocie na obszarze charakteryzowanej jednostki spadło. Jednak jest to bardziej efektem napływu osób pracujących w Radomiu, którzy osiedlili się na terenie gminy. Najwyższa stopa bezrobocia miała miejsce w 2004 r. – 35,8%, zaś najniższa w 2008 r. - 24,3%.

Ryc. 7. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2004-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.polskawliczbach.pl

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Wolanów zgodnie z danymi GUS na 2015 r. wynosiło 3 130 zł na 1 osobę, czyli 74,1 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce (4 151 zł).

3.1.1. Wskaźnik - udział osób bezrobotnych w liczbie ludności na danym obszarze

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu, według stanu na 31.12.2015 r. na terenie Gminy Wolanów zarejestrowanych było 820 bezrobotnych. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono poniżej. Analizując dane bezwzględne stwierdza się, iż najwięcej osób bezrobotnych odnotowano w Garnie - 98, zaś najmniej w Wymysłowie – 3. W kontekście okresu czasowego na terenie Gminy Wolanów zarejestrowanych było 405 bezrobotnych w pozostających bez pracy co najmniej 12 miesięcy oraz 263 bezrobotnych, których czas pozostawania bez pracy przekroczył 24 miesiące.

Tabela 7. Statystyka dotycząca osób bezrobotnych na terenie Gminy Wolanów w 2015 r.

Lp.	Miejscowość	Liczba osób bezrobotnych	Liczba bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej	Liczba bezrobotnych pozostających bez pracy co najmniej 24 miesiące
1	Bieniędzice + Michałów	34	18	11
2	Chruślice	17	7	6
3	Franciszków + Gawronie	24	13	7
4	Garno	98	49	27
5	Jarosławice	8	1	1
6	Kacprowice + Wola Wacławowska	31	18	11
7	Kolonia Wawrzyszów	22	14	8
8	Kolonia Wolanów	12	5	4
9	Kowala-Duszocina	23	14	9
10	Kowalanka	20	8	5
11	Młodocin Większy	40	13	9
12	Mniszek	58	24	18
13	Podkończyce + Podlesie	24	16	7
14	Rogowa	30	20	17
15	Sławno	40	20	12
16	Strzałków + Sabat	82	36	24
17	Ślepowron	72	40	31
18	Wacławów	15	7	4
19	Waliny	34	16	11
20	Wawrzyszów	44	28	17
21	Wolanów	67	25	18
22	Wymysłów	3	1	0
23	Zabłocie	22	12	6
suma		820	405	263

Źródło: dane pozyskane od Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu

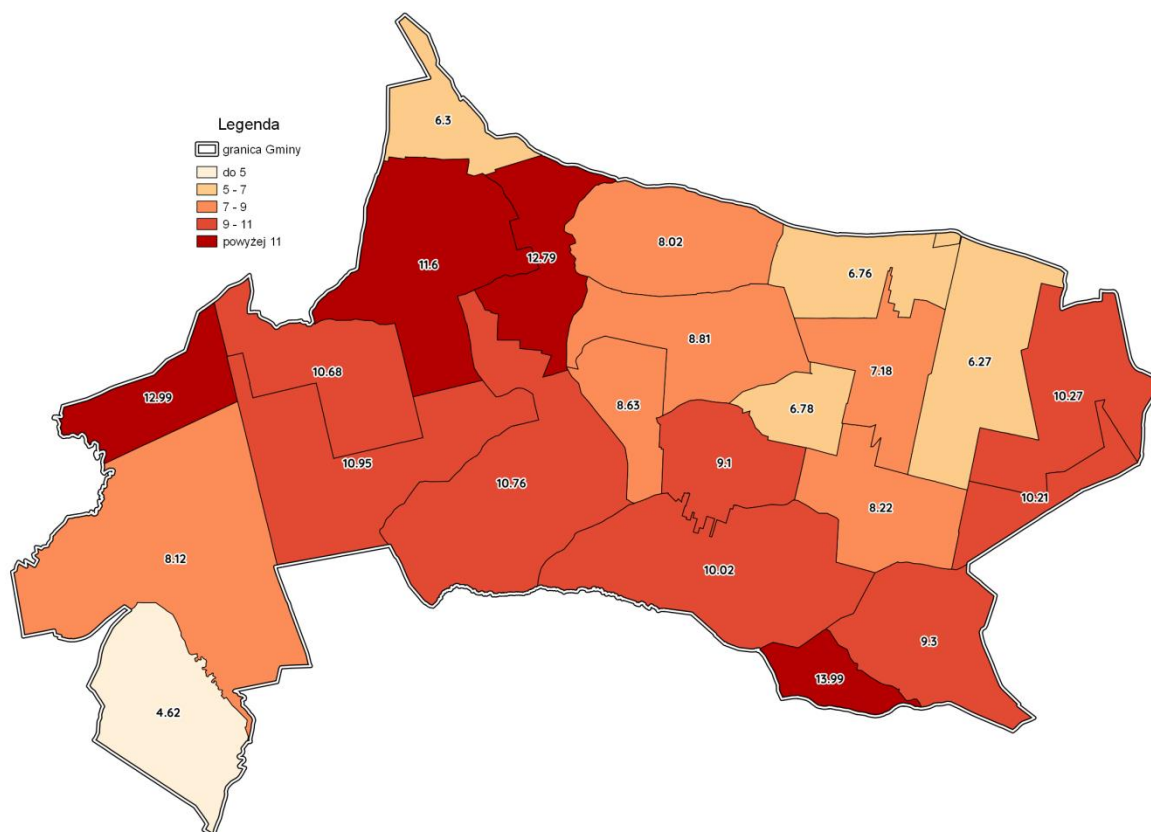
Posiadając dane dla poszczególnych jednostek jedynie z uwzględnieniem ogólnej liczby ludności (bez podziału na poszczególne ekonomiczne grupy wiekowe) liczbę osób bezrobotnych porównano do liczby ludności ogółem na danym obszarze. Zaznacza się, iż Urząd Gminy Wolanów nie posiada danych w zakresie podziału mieszkańców według ekonomicznych grup wiekowych w poszczególnych jednostkach analitycznych. W analizowanym obszarze udział bezrobotnych w liczbie ludności ogółem wyniósł średnio na terenie gminy 9,33%. Jednakże obliczone bezrobocie dodatkowo uwzględnia wszystkie osoby mieszkające w Gminie Wolanów. Dlatego należy stwierdzić, że faktyczna stopa bezrobocia jest znacznie wyższa. Nie zmienia to faktu, że stopa bezrobocia w Gminie Wolanów, podobnie jak w innych gminach leżących w bezpośrednim sąsiedztwie Radomia jest wysoka. Średnią gminną w zakresie bezrobocia przekroczyło 10 jednostek, przy czym Waliny, Rogowa i Zabłocie charakteryzują się największym procentowym udziałem osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności danej jednostki. Warto wspomnieć, że Wolanów oraz Młodocin Większy charakteryzują się również wysokim bezrobociem (powyżej 9%).

Wszystkie jednostki, które charakteryzują się dużą liczbą osób bezrobotnych w odniesieniu do ogólnej liczby osób zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Tabela 8. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności na danym obszarze w 2015 r.

Lp.	Miejscowość	Liczba ludności	Liczba osób bezrobotnych	Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności na danym obszarze
1	Bieniędzice + Michałów	293	34	11,60
2	Chruslice	212	17	8,02
3	Franciszków + Gawronie	292	24	8,22
4	Garno	978	98	10,02
5	Jarosławice	127	8	6,30
6	Kacprowice + Wola Wacławowska	432	31	7,18
7	Kolonia Wawrzyszów	206	22	10,68
8	Kolonia Wolanów	139	12	8,63
9	Kowala-Duszocina	261	23	8,81
10	Kowalanka	295	20	6,78
11	Młodocin Większy	430	40	9,30
12	Mniszek	714	58	8,12
13	Podkończyce + Podlesie	235	24	10,21
14	Rogowa	231	30	12,99
15	Sławno	638	40	6,27
16	Strzałków + Sabat	762	82	10,76
17	Ślepowron	701	72	10,27
18	Wacławów	222	15	6,76
19	Waliny	243	34	13,99
20	Wawrzyszów	402	44	10,95
21	Wolanów	736	67	9,10
22	Wymysłów	65	3	4,62
23	Zabłocie	172	22	12,79
suma		8 786	820	9,33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Gminy Wolanów i Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu

Ryc. 8. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności na danym obszarze w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne

3.2. SAMOWYSTARCZALNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI I GOSPODARSTW DOMOWYCH

W celu oszacowania samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych, pozyskano dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wolanowie. GOPS realizuje zadania z zakresu polityki społecznej na rzecz osób i rodzin, które nie są w stanie pokonać trudnej sytuacji w jakiej się znalazły wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Głównym celem placówki jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Według danych GOPS w Wolanowie w roku 2015 ilość gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie Gminy Wolanów wyniosła 242. W szczegółowym rozbiściu – ilość osób ogółem pobierających zasiłki wynika, że aż 936 osób korzysta z tej pomocy.

Podstawowymi powodami występowania o pomoc była trudna sytuacja życiowa, występująca ze względu na bezrobocie, niepełnosprawność, ubóstwo oraz długotrwałą i ciężką chorobę. Działalność Ośrodka nastawiona była na usamodzielnienie życiowe oraz integrację ze środowiskiem.

3.2.1. Wskaźnik - liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw danego obszaru

Samowystarczalność ekonomiczną gospodarstw domowych odzwierciedla wskaźnik dotyczący liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw danego obszaru. We wskaźniku znalazły się informacje dotyczące częstotliwości pobieranych świadczeń w poszczególnych jednostkach. Oznacza to, że pewna część mieszkańców gminy nie jest w stanie funkcjonować samodzielnie, bez pomocy GOPS.

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wolanowie łączna liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wyniosła w 2015 r. 242, przy ogólnej ilości gospodarstw domowych w liczbie 2 308. W analizowanym obszarze udział gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw wyniósł średnio na terenie gminy 10,49%. Średnią gminną przekroczyło 11 jednostek, przy czym największy procentowy udział omawianego zjawiska wystąpił w Rogowej – 18,52%, Garnie – 16,74% i Młodocinie Większym – 15,18%.

Szczegółowe dane dotyczące przyznawania pomocy społecznej w 2015 r. opracowane na podstawie danych GOPS w Wolanowie zaprezentowano w tabeli 9.

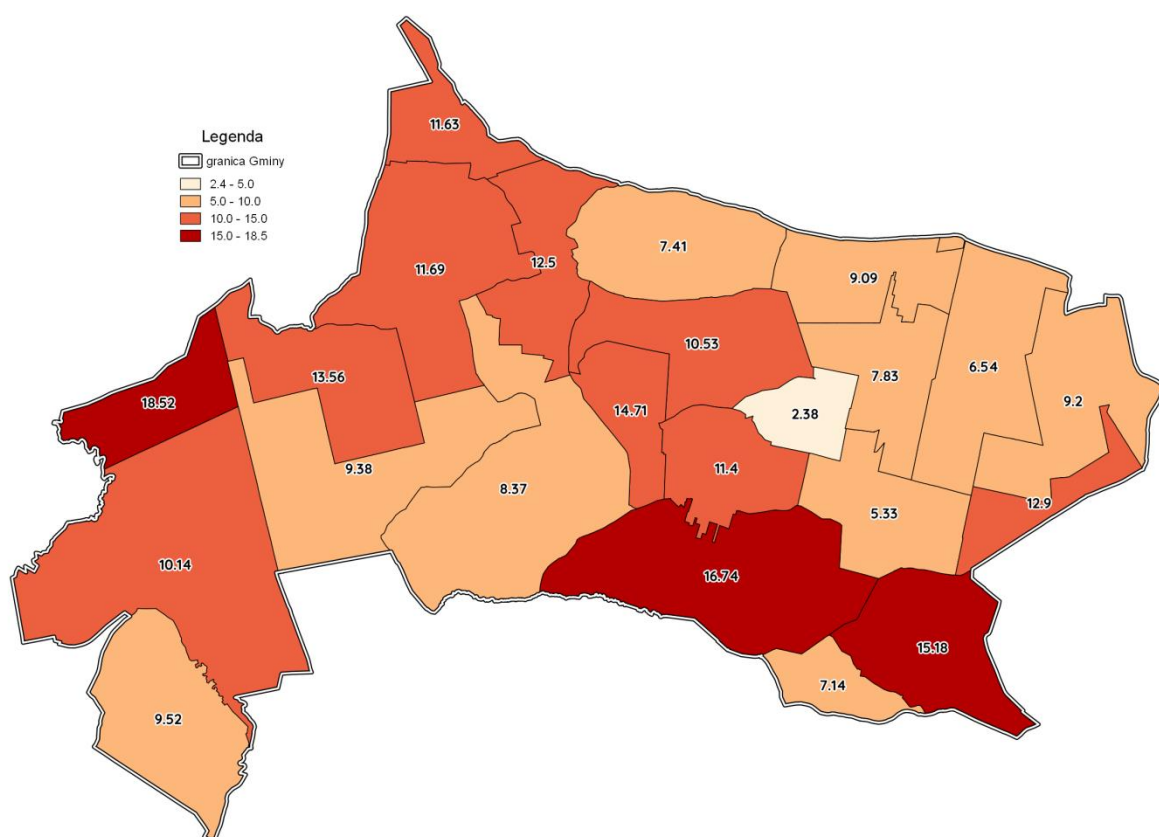
Wszystkie miejscowości, które charakteryzują się dużą liczbą gospodarstw domowych korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej w odniesieniu do ogólnej liczby gospodarstw danego obszaru zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Tabela 9. Udział (%) gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw danego obszaru w 2015 r.

Lp.	Miejscowość	Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Liczba gospodarstw domowych ogółem	Udział (%) gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw danego obszaru
1	Bieniędzice + Michałów	9	77	11,69
2	Chruślice	4	54	7,41
3	Franciszków + Gawronie	4	75	5,33
4	Garno	40	239	16,74
5	Jarosławice	5	43	11,63
6	Kacprowice + Wola Wacławowska	9	115	7,83
7	Kolonia Wawrzyszów	8	59	13,56
8	Kolonia Wolanów	5	34	14,71
9	Kowala-Duszocina	8	76	10,53
10	Kowalanka	2	84	2,38
11	Młodocin Większy	17	112	15,18
12	Mniszek	21	207	10,14
13	Podkończyce + Podlesie	8	62	12,90
14	Rogowa	10	54	18,52
15	Sławno	10	153	6,54
16	Strzałków + Sabat	18	215	8,37
17	Ślepowron	16	174	9,20

Lp.	Miejscowość	Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Liczba gospodarstw domowych ogółem	Udział (%) gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw danego obszaru
18	Wacławów	5	55	9,09
19	Waliny	5	70	7,14
20	Wawrzyszów	9	96	9,38
21	Wołanów	22	193	11,40
22	Wymysłów	2	21	9,52
23	Zabłocie	5	40	12,50
suma		242	2 308	10,49

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od GOPS w Wołanowie

Ryc. 9. Udział (%) gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw danego obszaru w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne

3.3. PRZESTĘPCZOŚĆ – POZIOM BEZPIECZEŃSTWA

Jednym z istotnych zadań w zakresie poziomu życia ludności jest zapewnienie odpowiedniego stopnia bezpieczeństwa. W celu określenia narażenia lokalnej społeczności na niebezpieczeństwa związane z przestępczością, przeanalizowano dostępne dane przekazane przez Komisariat Policji w Zakrzewie.

W świetle zebranych informacji za rok 2015 ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego wyniosła na terenie gminy 118. Ilość wykroczeń (także przestępstw) młodzieży 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe wyniosła 3.

Tabela 10. Statystyka dotycząca bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Wolanów w 2015 r.

Lp.	Miejscowość	Ilość interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego	Ilość wykroczeń (także przestępstw) młodzieży 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe
1	Bieniędzice + Michałów	4	0
2	Chruślice	0	0
3	Franciszków + Gawronie	3	0
4	Garno	15	1
5	Jarosławice	7	0
6	Kacprowice + Wola Wacławowska	8	0
7	Kolonia Wawrzyszów	2	0
8	Kolonia Wolanów	0	0
9	Kowala-Duszocina	2	0
10	Kowalanka	3	0
11	Młodocin Większy	12	0
12	Mniszek	7	0
13	Podkończyce + Podlesie	3	0
14	Rogowa	3	0
15	Sławno	4	0
16	Strzałków + Sabat	6	0
17	Ślepowron	11	0
18	Wacławów	3	0
19	Waliny	4	0
20	Wawrzyszów	3	0
21	Wolanów	18	2
22	Wymysłów	0	0
23	Zabłocie	0	0
suma		118	3

Źródło: dane pozyskane od Komisariatu Policji w Zakrzewie

Biorąc pod uwagę przedstawione informacje, analizę poziomu bezpieczeństwa w poszczególnych miejscowościach wykonano w odniesieniu do ilości interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego. Ilość wykroczeń (także przestępstw) młodzieży 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe jest na tyle mała, że analiza byłaby mało reprezentatywna i cechowałaby się dużą przypadkowością, dlatego odstąpiono od przeprowadzenia szczegółowej analizy tego zjawiska.

3.3.1. Wskaźnik - ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru

Poziom bezpieczeństwa na terenie Gminy Wolanów odzwierciedla wskaźnik dotyczący ilości interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego porządku publicznego, który odniesiono do 1 000 mieszkańców danego obszaru.

Zgodnie z zebranymi informacjami, przeciętna ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców na obszarze gminy wyniosła 13,4.

Według pozyskanych danych łączna ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego wyniosła w 2015 r. 118, przy ogólnej liczbie ludności 8 786. Średnią gminną przekroczyło 9 jednostek, przy czym największy procentowy udział omawianego zjawiska wystąpił w Jarosławicach – 55,1%, na co wpływ miała mała liczba ludności tej miejscowości. Stosunkowo dużą przestępczością charakteryzował się Wolanów oraz Młodocin Większy. W 4 jednostkach nie odnotowano interwencji służb porządkowych w zakresie charakteryzowanego zdarzenia.

Szczegółowe dane dotyczące bezpieczeństwa w 2015 r. opracowane na podstawie danych Komisariatu Policji w Zakrzewie zaprezentowano w tabeli 11.

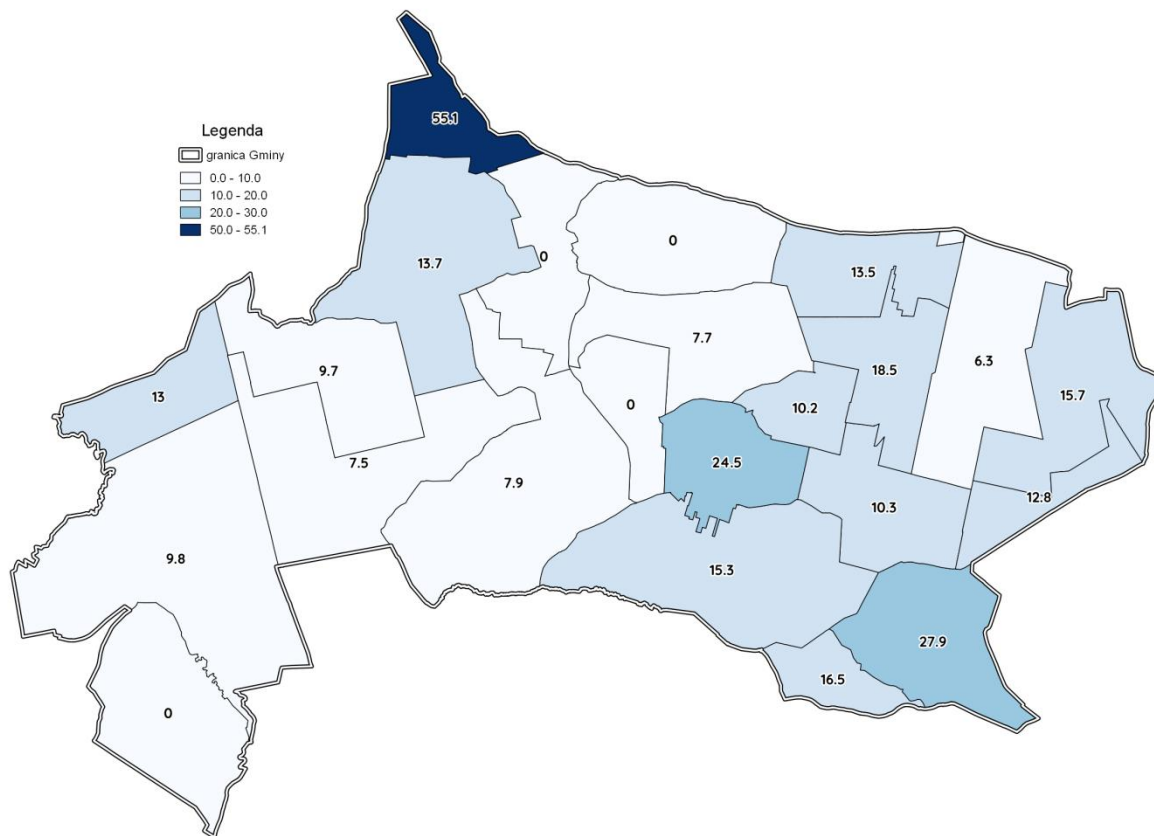
Wszystkie obszary, gdzie zdiagnozowano wartość mniej korzystną niż średnia dla Gminy Wolanów oznaczono pomarańczowym tłem.

Tabela 11. Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców na terenie Gminy Wolanów w 2015 r.

Lp.	Miejscowość	Liczba ludności ogółem	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru
1	Bieniędzice + Michałów	293	4	13,7
2	Chruślice	212	0	0,0
3	Franciszków + Gawronie	292	3	10,3
4	Garno	978	15	15,3
5	Jarosławice	127	7	55,1
6	Kacprowice + Wola Wacławowska	432	8	18,5
7	Kolonia Wawrzyszów	206	2	9,7
8	Kolonia Wolanów	139	0	0,0
9	Kowala-Duszocina	261	2	7,7
10	Kowalanka	295	3	10,2
11	Młodocin Większy	430	12	27,9
12	Mniszek	714	7	9,8
13	Podkończyce + Podlesie	235	3	12,8
14	Rogowa	231	3	13,0
15	Sławno	638	4	6,3

Lp.	Miejscowość	Liczba ludności ogółem	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru
16	Strzałków + Sabat	762	6	7,9
17	Ślepowron	701	11	15,7
18	Wacławów	222	3	13,5
19	Waliny	243	4	16,5
20	Wawrzyszów	402	3	7,5
21	Wolanów	736	18	24,5
22	Wymysłów	65	0	0,0
23	Zabłocie	172	0	0,0
suma		8 786	118	13,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Komisariatu Policji w Zakrzewie

Ryc. 10. Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców na terenie Gminy Wolanów w 2015

Źródło: opracowanie własne

3.4. JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA DZIECI NA POZIOMIE PODSTAWOWYM ORAZ AKTYWNOŚĆ EDUKACYJNA MŁODZIEŻY W WIEKU 13-18 LAT

Skuteczność kształcenia dzieci na poziomie podstawowym oraz aktywność edukacyjna młodzieży w wieku 13-18 lat oceniana jest poprzez jakość nauki pobieranej w szkołach, m.in. na podstawie wyników egzaminu szóstoklasistów oraz egzaminu na zakończenie gimnazjum.

Mając na uwadze funkcjonowanie 4 szkół podstawowych na terenie gminy oraz 1 gimnazjum, autorzy niniejszego opracowania podjęli się analizy jakości kształcenia w szkołach podstawowych.

Rozmieszczenie przestrzenne zjawisk kryzysowych zależy od zasięgu oddziaływania danej Szkoły. Obwody szkół podstawowych przedstawiają się następująco:

Tabela 12. Granice obwodów szkół podstawowych na terenie Gminy Wolanów w 2015 r.

Lp.	Nazwa i adres szkoły	Struktura organizacyjna (klasy)	Granice obwodu szkolnego
1	Zespół Szkół Ogólnokształcących Publiczna Szkoła Podstawowa w Wolanowie, 26-625 Wolanów ul. Kolejowa 17	I-VI	Chruślice, Franciszków, Garno, Gawronie, Kowala-Duszocina, Kowalanka, Kolonia Wolanów, Młodocin Większy od Nr 1 – 61, Podlesie, Podkończyce, Strzałków od Nr 1 – 127 i od Nr 153 – 180, Waliny, Wolanów
2	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Żołnierzy Armii Krajowej 72 Pułku Piechoty w Mniszku Mniszek 101 26-625 Wolanów	I-VI	Kolonia Wawrzyszów, Mniszek, Rogowa, Sabat, Strzałków od Nr 128 – 152 i od Nr 181 – 202, Wawrzyszów, Wymysłów
3	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi w Sławnie Sławno 49 26-625 Wolanów	I-VI	Kacprowice, Sławno, Ślepowron, Wacławów, Wola Wacławowska
4	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Bieniędzicach Bieniędzice 21 26-625 Wolanów	I-VI	Bieniędzice, Jarosławice, Michałów, Zabłocie

Źródło: dane pozyskane od UG Wolanów

Tabela 13. Granice obwodów gimnazjów na terenie Gminy Wolanów w 2015 r.

Lp.	Nazwa i adres szkoły	Struktura organizacyjna (klasy)	Granice obwodu szkolnego
1	Zespół Szkół Ogólnokształcących - Publiczne Gimnazjum w Wolanowie, 26-625 Wolanów ul. Kolejowa 17	I-III	Bieniędzice, Chruślice, Franciszków, Garno, Gawronie, Jarosławice, Kacprowice, Kowala-Duszocina, Kowalanka, Kolonia Wawrzyszów, Kolonia Wolanów, Michałów, Młodocin Większy, Mniszek, Rogowa, Podlesie, Podkończyce, Sabat, Sławno, Ślepowron, Strzałków, Waclawów, Waliny, Wawrzyszów, Wola Waclawowska, Wolanów, Wymysłów, Zabłocie

Źródło: dane pozyskane od UG Wolanów

3.4.1. Wskaźnik – średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów (w obrębach szkolnych na danym obszarze)

Zgodnie z danymi OKE w Warszawie i CKE przedstawiono średnie wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w roku 2015. Dane przedstawiono w porównaniu ze średnimi wynikami dla powiatu radomskiego, województwa mazowieckiego i kraju.

Tabela 14. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2015/2016

Część egzaminu	Gmina Wolanów				powiat radomski	województwo mazowieckie	Polska
	Zespół Szkół Ogólnokształcących Publiczna Szkoła Podstawowa w Wolanowie	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Żołnierzy Armii Krajowej 72 Pułku Piechoty w Mniszku	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi w Sławnie	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Bieniędzicach			
część I razem	61,9	48,2	72,4	64,5	64,2	69,8	67,0
język polski	71,3	57,1	75,9	73,8	70,6	75,6	73,0
matematyka	52,1	39,0	68,8	55,0	57,5	63,8	61,0
język angielski	62,9	60,1	72,6	83,2	73,9	80,4	78,0

Źródło: dane pozyskane od Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie

Z terenu Gminy Wolanów 18 uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej im. Żołnierzy Armii Krajowej 72 Pułku Piechoty w Mniszku, 48 uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Wolanowie, 11 uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej im. Królowej Jadwigi w Sławnie oraz 11 uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej im. Mikołaja Kopernika w Bieniędzicach przystąpiło w roku szkolnym 2015/2016 do sprawdzianu szóstoklasistów.

Na terenie kraju średni wynik egzaminu szóstoklasistów wyniósł w części pierwszej 67,0%, na terenie województwa był lepszy i wyniósł 69,8%, zaś w powiecie radomskim uczniowie szkół podstawowych uzyskali wynik na poziomie 64,2%. Stwierdza się zatem,

że jakość kształcenia w wymienionych powyżej jednostkach najgorzej wypadła na terenie powiatu. Podobna sytuacja wystąpiła również w części drugiej – języki obce (język angielski) – uczniowie szkół podstawowych na obszarze województwa mazowieckiego uzyskali najlepsze wyniki 80,4%, dalej na terenie kraju – 78%, a najgorzej w powiecie 73,9%.

Średnie wyniki uczniów szkół podstawowych z Wolanowa oraz Mniszka zarówno w części pierwszej oraz w części drugiej były gorsze od średnich wyników uzyskanych na terenie powiatu.

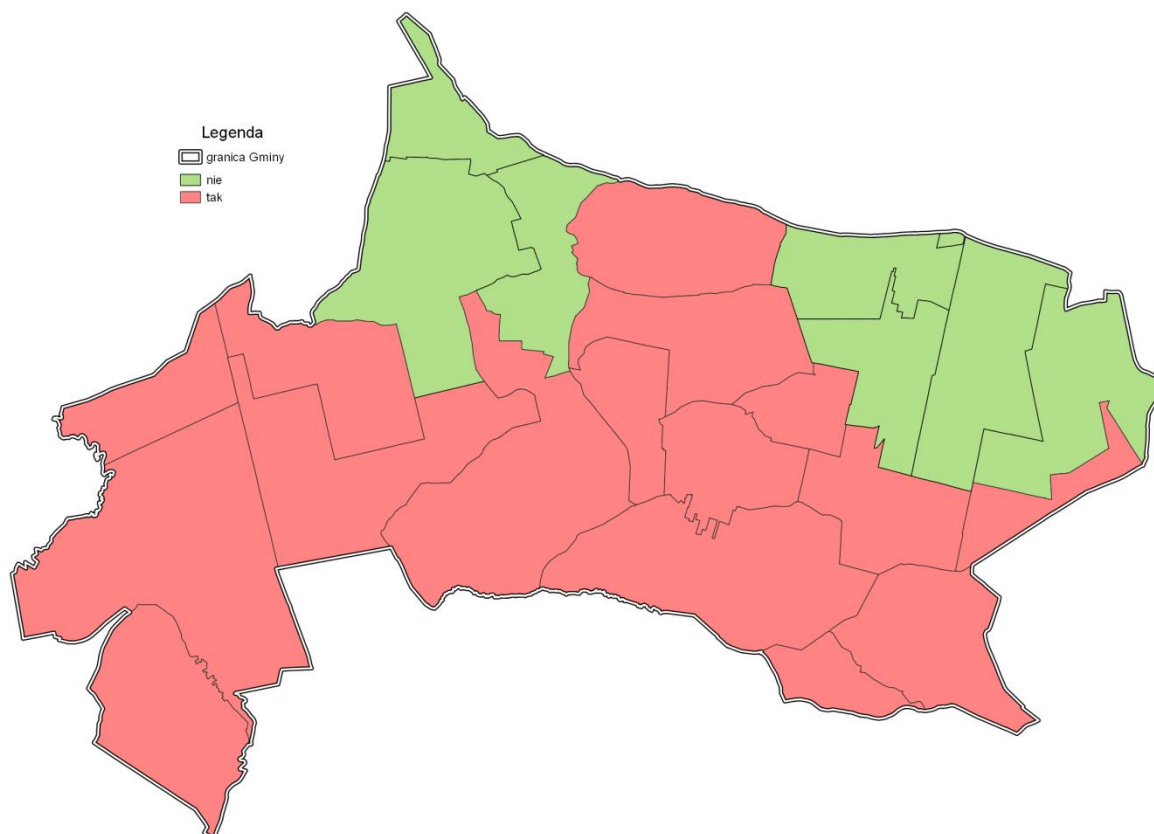
Jakość kształcenia szkoły podstawowej w Sławnie można określić jako dobrą. Co prawda, średni wynik uczniów uczęszczających do szkoły w Sławnie z języka angielskiego był gorszy od średniej dla powiatu, jednak z części pierwszej sprawdzian szóstoklasistów został napisany znacznie lepiej, niż średnio w województwie. W przypadku uczniów bieniędzińskiej szkoły stwierdza się, że średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów został napisany bardzo dobrze w części drugiej (lepiej niż średnia dla województwa).

W wyniku powyższej analizy proponuje się objąć działaniami pomocowymi placówki edukacyjne w Wolanowie i Mniszku zgodnie z zasięgami obwodów szkolnych. Tłem pomarańczowym zaznaczono jednostki, w których zauważono występowanie negatywnego zjawiska.

Tabela 15. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów – w obrębach szkolnych na terenie Gminy Wolanów w 2015 r. (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)

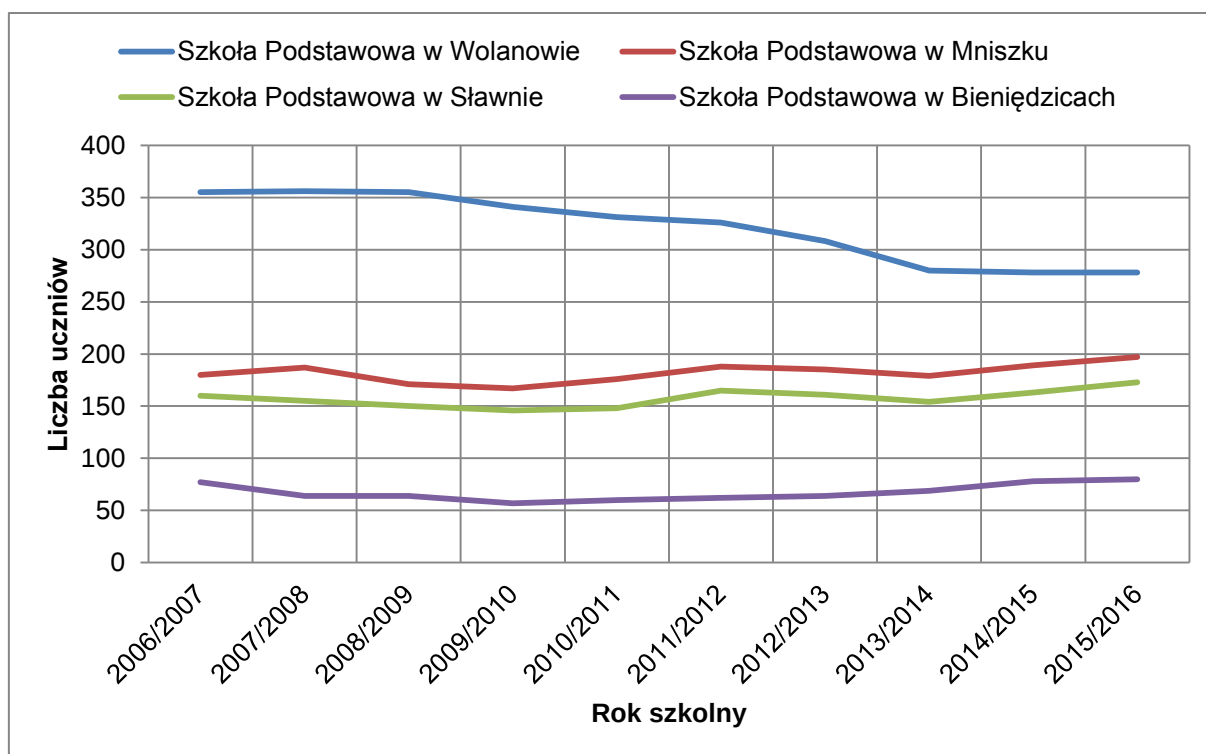
Lp.	Miejscowość	Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów – w obrębach szkolnych na danym obszarze (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)
1	Bieniędzice + Michałów	nie
2	Chruślice	tak
3	Franciszków + Gawronie	tak
4	Garno	tak
5	Jarosławice	nie
6	Kacprowice + Wola Wacławowska	nie
7	Kolonia Wawrzyszów	tak
8	Kolonia Wolanów	tak
9	Kowala-Duszocina	tak
10	Kowalanka	tak
11	Młodocin Większy	tak
12	Mniszek	tak
13	Podkończyce + Podlesie	tak
14	Rogowa	tak
15	Sławno	nie
16	Strzałków + Sabat	tak
17	Ślepowron	nie
18	Wacławów	nie
19	Waliny	tak
20	Wawrzyszów	tak
21	Wolanów	tak
22	Wymysłów	tak
23	Zabłocie	nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie

Ryc. 11. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów – w obrębach szkolnych na terenie Gminy Wolanów w 2015 r. (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)
Źródło: opracowanie własne

Szczególnie w przypadku Publicznej Szkoły Podstawowej w Wolanowie zauważa się sukcesywnie malejący trend liczby uczniów. Tym bardziej na wolanowską placówkę należy zwrócić uwagę, gdyż w kolejnych latach spadek liczby dzieci tam uczęszczających może być coraz większy. W przypadku pozostałych szkół podstawowych zauważa się nieznaczny wzrost liczby uczniów w analizowanych latach.

Ryc. 12. Liczba uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Wolanów w latach 2006 – 2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od szkół podstawowych z terenu Gminy Wolanów

3.4.2. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego (w obrębach szkolnych na danym obszarze)

Na terenie Gminy Wolanów znajduje się jedno gimnazjum, do którego uczęszcza młodzież z całego obszaru gminy. Nie jest zatem zasadne, aby analizować wewnętrznie obszar gminy pod kątem jakości kształcenia młodzieży gimnazjalnej. Nie mniej jednak warto zwrócić uwagę na uzyskane wyniki z egzaminu gimnazjalnego przez uczniów placówki edukacyjnej w Wolanowie. Zwraca się uwagę, iż gimnazjum w Wolanowie wraz ze szkołą podstawową w Wolanowie tworzą spójną całość w ramach Zespołu Szkół Ogólnokształcących.

Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2014/2015 przedstawiono w tabeli, w odniesieniu do poszczególnych części egzaminu. Był on podzielony na część humanistyczną, w ramach której uczniowie zdają egzamin z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie oraz języka polskiego, a także część matematyczno – przyrodniczą obejmującą matematykę i przedmioty przyrodnicze. Dodatkowo uczniowie podchodzili do egzaminu z języka obcego.

Tabela 16. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2015/2016

Cześć egzaminu	Zespół Szkół Ogólnokształcących - Publiczne Gimnazjum w Wolanowie	powiat radomski	województwo mazowieckie	Polska
język polski	55,7	60,9	64,7	62,0
historia i wiedza o społeczeństwie	58,0	60,6	65,9	64,0
matematyka	41,2	45,7	51,2	48,0
przedmioty przyrodnicze	44,3	47,0	52,1	50,0
język angielski (podstawowy)	54,0	58,9	69,8	67,0
język angielski (rozszerzony)	35,4	36,1	51,2	57,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji egzaminacyjnej w Warszawie

Z terenu Gminy Wolanów 116 uczniów Publicznego Gimnazjum w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Wolanowie przystąpiło do egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2015/2016. Średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego w wolanowskim gimnazjum są dużo gorsze w stosunku do średnich wyników osiąganych w powiecie, województwie, czy kraju. Ze wszystkich części egzaminu gimnazjalnego gimnazjum w Wolanowie wypada gorzej, niż średnie wyniki osiągane w innych jednostkach podziału terytorialnego. Szczególnie zła sytuacja wystąpiła w zakresie średniego wyniku z rozszerzonego egzaminu z języka angielskiego. Ze względu na analizę powyższego wskaźnika proponuję się objąć działaniami pomocowymi opisywaną placówkę.

3.4.3. Wskaźnik – liczba komputerów przypadająca na 100 uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych (w obrębach szkolnych na danym obszarze)

Zgodnie z danymi otrzymanymi od szkół podstawowych z terenu Gminy Wolanów przedstawiono poziom skomputeryzowania placówek w 2015 roku. Wyposażenie szkół w komputery oraz dostęp do Internetu nabiera coraz większego znaczenia w procesie nauczania dzieci i młodzieży. Postępująca cyfryzacja przypuszczalnie z każdym rokiem rozwijać się będzie coraz bardziej. Ważnym jest, aby publiczne jednostki nauczania uczestniczyły w tym procesie, tak aby nie dopuścić do wykluczenia cyfryzacyjnego społeczeństwa. Podkreślić należy, iż komputeryzacja szkół powinna przełożyć się na poprawę wyników w nauce. Dane dotyczące liczby uczniów, liczby komputerów oraz liczby komputerów przypadających na 100 uczniów przedstawiono w tabeli 17.

Tabela 17. Liczba komputerów przypadająca na 100 uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych z terenu Gminy Wolanów w 2015 roku

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba komputerów	Liczba komputerów przypadająca na 100 uczniów
1	Zespół Szkół Ogólnokształcących Publiczna Szkoła Podstawowa w Wolanowie	278	28	10,1
2	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Żołnierzy Armii Krajowej 72 Pułku Piechoty w Mniszku	197	20	10,2
3	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi w Sławnie	173	18	10,4
4	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Bieniędżicach	78	12	15,4
suma		726	78	10,7

Źródło: dane pozyskane od szkół podstawowych z terenu Gminy Wolanów

Analizując powyższą tabelę stwierdza się sumę 78 komputerów w czterech placówkach oświatowych nauczania podstawowego, do których uczęszczało w roku szkolnym 2015/2016 726 uczniów. Otrzymano zatem średnią 10,7 komputerów przypadających na 100 uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Wolanów. We wszystkich szkołach podstawowych, prócz Publicznej Szkoły Podstawowej im. Mikołaja Kopernika w Bieniędżicach średnia liczba komputerów na 100 uczniów była niższa.

Istotnym jest nie tylko ilość i dostęp do komputerów, ale również ich jakość i stan techniczny, który niejednokrotnie nie jest wystarczający. Wskazany zatem byłby monitoring pracowni komputerowych oraz w razie awarii sprzętu komputerowego - naprawa, bądź wymiana sprzętu. W związku z planowanym rozszerzeniem klas o VII i VIII istnieje potrzeba zwiększenia liczby stanowisk w pracowniach komputerowych.

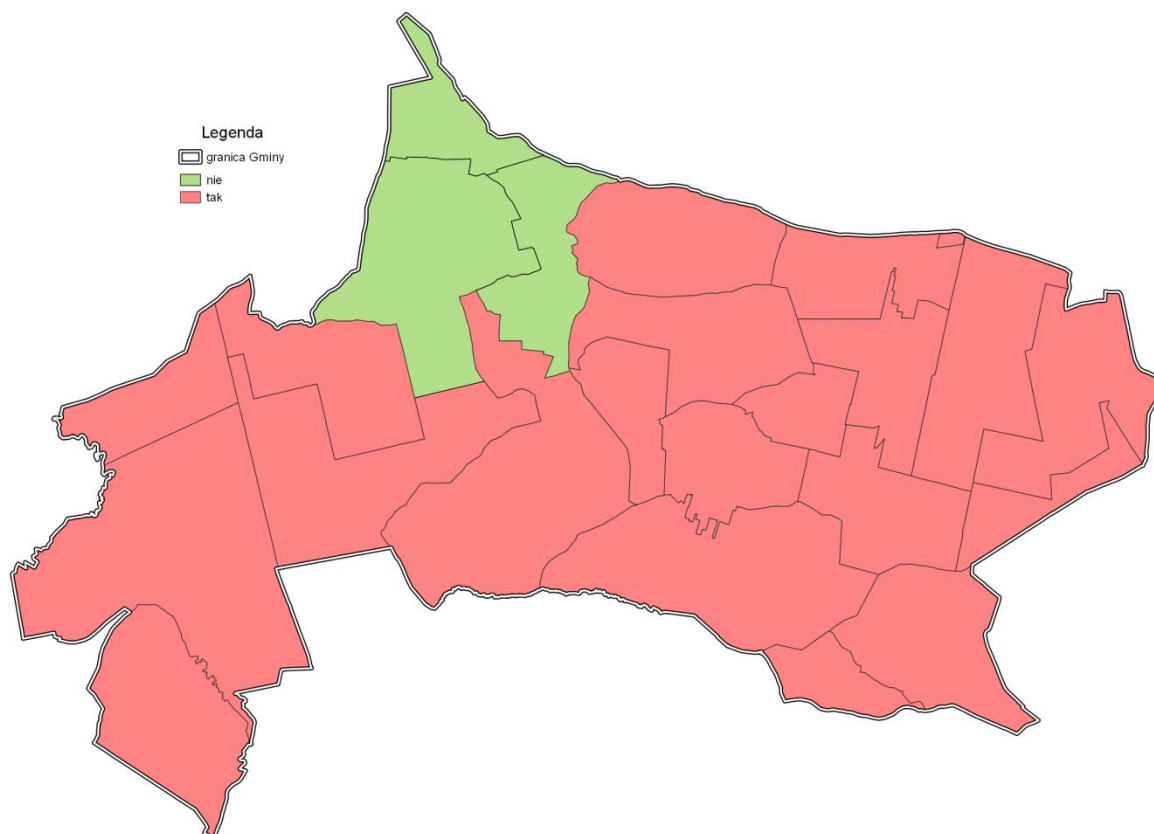
Rekomenduje się zatem objąć działaniami pomocowymi w zakresie komputeryzacji szkołę podstawową w Wolanowie, Mniszku i Sławnie zgodnie z zasięgami obwodów szkolnych. Tłem pomarańczowym zaznaczono jednostki, w których zauważono występowanie negatywnego zjawiska.

Tabela 18. Liczba komputerów przypadająca na 100 uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych – w obrębach szkolnych na terenie Gminy Wolanów w 2015 r. (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)

Lp.	Miejscowość	Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów – w obrębach szkolnych na danym obszarze (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)
1	Bieniędżice + Michałów	nie
2	Chruślice	tak
3	Franciszków + Gawronie	tak
4	Garno	tak
5	Jarosławice	nie

Lp.	Miejscowość	Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów – w obrębach szkolnych na danym obszarze (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)
6	Kacprowice + Woła Wacławowska	tak
7	Kolonia Wawrzyszów	tak
8	Kolonia Wolanów	tak
9	Kowala-Duszocina	tak
10	Kowalanka	tak
11	Młodocin Większy	tak
12	Mniszek	tak
13	Podkończyce + Podlesie	tak
14	Rogowa	tak
15	Sławno	tak
16	Strzałków + Sabat	tak
17	Ślepowron	tak
18	Wacławów	tak
19	Waliny	tak
20	Wawrzyszów	tak
21	Wolanów	tak
22	Wymysłów	tak
23	Zabłocie	nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od szkół podstawowych z terenu Gminy Wolanów

Ryc. 13. Liczba komputerów przypadająca na 100 uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych – w obrębach szkolnych na terenie Gminy Wolanów w 2015 r. (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)

Źródło: opracowanie własne

SFERA TECHNICZA

W niniejszej diagnozie w ramach sfery technicznej przeanalizowano ilość oraz wielkość lokali komunalnych zlokalizowanych na terenie Gminy Wolanów. Jest to wskaźnik mogący świadczyć o niskim stopniu wyposażenia (np. liczne piece kaflowe), czy też niekorzystnej estetyce miejsca, która negatywnie oddziałuje na lokalną społeczność.

3.5. BUDYNKI KOMUNALNE

Jednym z elementów oceny jakości przestrzeni publicznych jest stan techniczny budynków mieszkalnych, w tym obiektów komunalnych będących własnością Gminy Wolanów. Ich charakterystykę przedstawiono w formie analizy wskaźnikowej.

3.5.1. Wskaźnik – liczba lokali komunalnych przypadająca na 100 mieszkańców na danym obszarze

W strefie technicznej elementem wskazanym do oceny jest wskaźnik liczby lokali komunalnych przypadających na 100 mieszkańców na danym obszarze.

83,3% budynków komunalnych stanowiących własność Gminy, zlokalizowanych na terenie gminy wybudowano w latach 1945 – 1970, a 16,7% po roku 1970.

Stan techniczny tych obiektów jest niezadowolający i wynika w dużej części z ich wieku. Budynki w dużej części są zdekapitalizowane i wymagają znacznych nakładów finansowych na remonty. Około 75 % wymienionych zasobów mieszkaniowych wymaga remontów. Budowle te w większości charakteryzują się stanem niezadowolającym. Ponadto obiekty te w większości nie są ocieplone, co wiąże się ze znaczną utratą ciepła. Warto dodać, że stan elewacji zewnętrznych charakteryzowanych obiektów jest niedostateczny. Fakt ten znacznie wpływa na estetykę miejsca.

W tabeli 17 przedstawiono liczbę budynków komunalnych oraz lokali komunalnych wraz z ich powierzchniami w odniesieniu do poszczególnych jednostek analitycznych.

Tabela 19. Liczba budynków i lokali komunalnych oraz ich powierzchnią na terenie Gminy Wolanów w 2015 r.

Lp.	Miejscowość	Liczba budynków komunalnych	Liczba lokali komunalnych	Powierzchnia budynków komunalnych (m ²)
1	Bieniędzice + Michałów	1	2	77
2	Chruślice		0	0
3	Franciszków + Gawronie		0	0
4	Garno	2	3	160,26
5	Jarosławice		0	0
6	Kacprowice + Wola		0	0

Lp.	Miejscowość	Liczba budynków komunalnych	Liczba lokali komunalnych	Powierzchnia budynków komunalnych (m ²)
	Wacławowska			
7	Kolonia Wawrzyszów		0	0
8	Kolonia Wolanów		0	0
9	Kowala-Duszcina		0	0
10	Kowalanka		0	0
11	Młodocin Większy	1	1	70
12	Mniszek	2	5	188,12
13	Podkończone + Podlesie		0	0
14	Rogowa		0	0
15	Sławno	1	1	46
16	Strzałków + Sabat		0	0
17	Ślepowron		0	0
18	Wacławów		0	0
19	Waliny		0	0
20	Wawrzyszów	1	2	71,95
21	Wolanów	4	13	509,95
22	Wymysłów		0	0
23	Zabłocie		0	0
suma		12	27	1123,28

Źródło: dane pozyskane od UG Wolanów

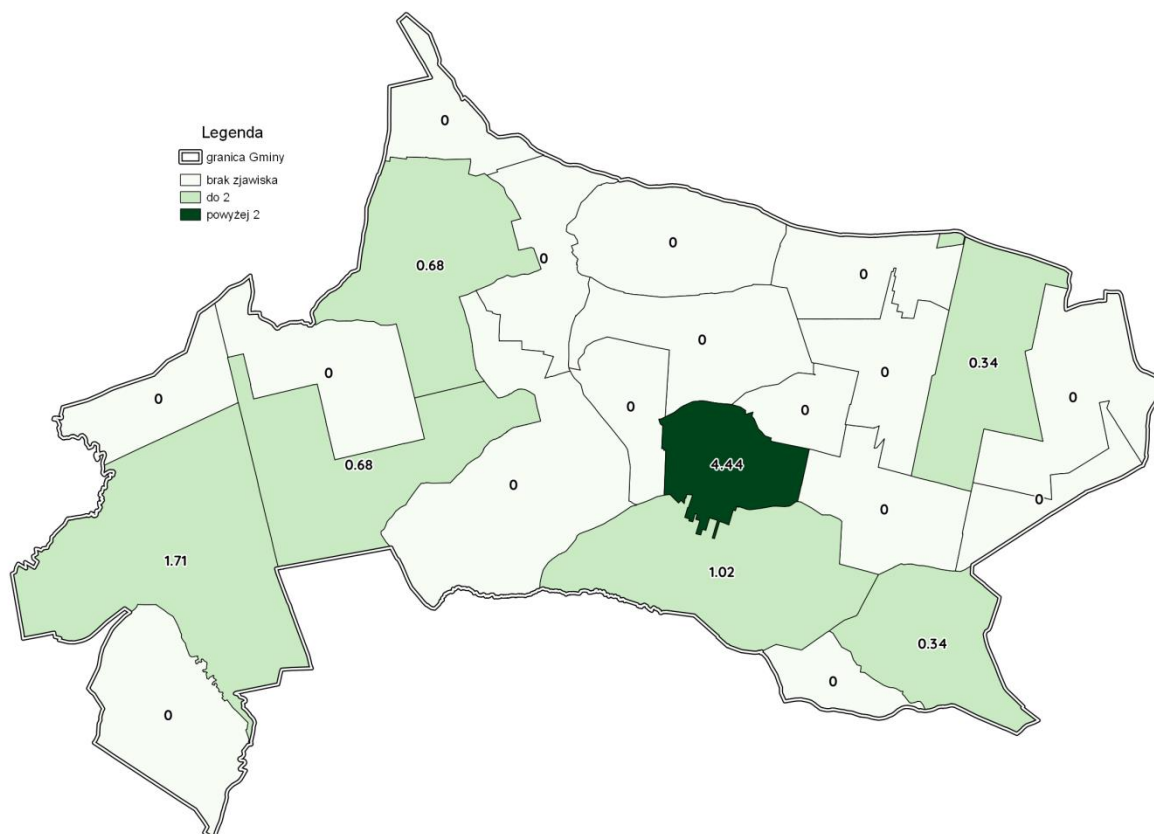
Na terenie Gminy Wolanów znajduje się 12 budynków komunalnych, w których znajduje się łącznie 27 lokali komunalnych, w tym najwięcej w siedzibie gminnej – Wolanowie 13. Ponadto w Mniszku odnotowano 5 charakteryzowanych lokali, 3 w Garnie, po 2 w Wawrzyszowie i jednostce Bieniędzice + Michałów oraz po 1 w Sławnie i Młodocinie Większym. Łączna powierzchnia analizowanych mieszkań wyniosła 1 123,28 m².

W poniższej tabeli 20 obliczono wskaźnik pn. liczba lokali komunalnych przypadająca na 100 mieszkańców. Wskazano, iż średnio w gminie na 1 lokal komunalny przypada ok. 300 osób. Nie należy jednak tej danej traktować dosłownie, gdyż większość mieszkańców gminy nie wykazuje potrzeby ubiegania się o takie mieszkanie. Wg obliczonego wskaźnika wynika, że każda miejscowość, która posiada lokal komunalny potrzebuje wsparcia w zakresie sfery technicznej.

Tabela 20. Liczba lokali komunalnych przypadająca na 100 mieszkańców na terenie Gminy Wolanów w 2015 r.

Lp.	Miejscowość	Liczba ludności ogółem	Liczba lokali komunalnych	Liczba lokali komunalnych przypadająca na 100 mieszkańców
1	Bieniędźcice + Michałów	293	2	0,68
2	Chruślice	212	0	0,00
3	Franciszków + Gawronie	292	0	0,00
4	Garno	978	3	1,02
5	Jarosławice	127	0	0,00
6	Kacprowice + Wola Wacławowska	432	0	0,00
7	Kolonia Wawrzyszów	206	0	0,00
8	Kolonia Wolanów	139	0	0,00
9	Kowala-Duszocina	261	0	0,00
10	Kowalanka	295	0	0,00
11	Młodocin Większy	430	1	0,34
12	Mniszek	714	5	1,71
13	Podkończone + Podlesie	235	0	0,00
14	Rogowa	231	0	0,00
15	Sławno	638	1	0,34
16	Strzałków + Sabat	762	0	0,00
17	Ślepowron	701	0	0,00
18	Wacławów	222	0	0,00
19	Waliny	243	0	0,00
20	Wawrzyszów	402	2	0,68
21	Wolanów	736	13	4,44
22	Wymysłów	65	0	0,00
23	Zabłocie	172	0	0,00
suma		8 786	27	0,31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od UG Wolanów

Ryc. 14. Liczba lokali komunalnych przypadająca na 100 mieszkańców na terenie Gminy Wolanów w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne

STREFA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA

W ramach sfery przestrzenno - funkcjonalnej przeanalizowano dostępności sieci wodociągowej oraz sieci gazowej.

3.6. NIEWYSTARCZAJĄCE WYPOSAŻENIE W SIEĆ KANALIZACYJNĄ I GAZOWĄ

Uzbrojenie techniczne danego obszaru, w tym występowanie sieci kanalizacyjnej i gazowej może wspomagać rozwój społeczno – gospodarczy. Zagospodarowanie obszarów w dane media wpływa korzystnie na społeczność lokalną poprzez poprawę warunków życia.

3.6.1. Wskaźnik – dostępność sieci kanalizacyjnej (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Wolanów wynosiła w 2015 r. 22,8 km, a procent ludności korzystających z instalacji kanalizacyjnej ukształtował się

na poziomie 15,7% (GUS 2015). Wśród jednostek, które podłączone są do sieci kanalizacyjnej zalicza się:

- Mniszek – 16,6 km;
- Rogową – 2 km;
- Wawrzyszów – 4,2 km.

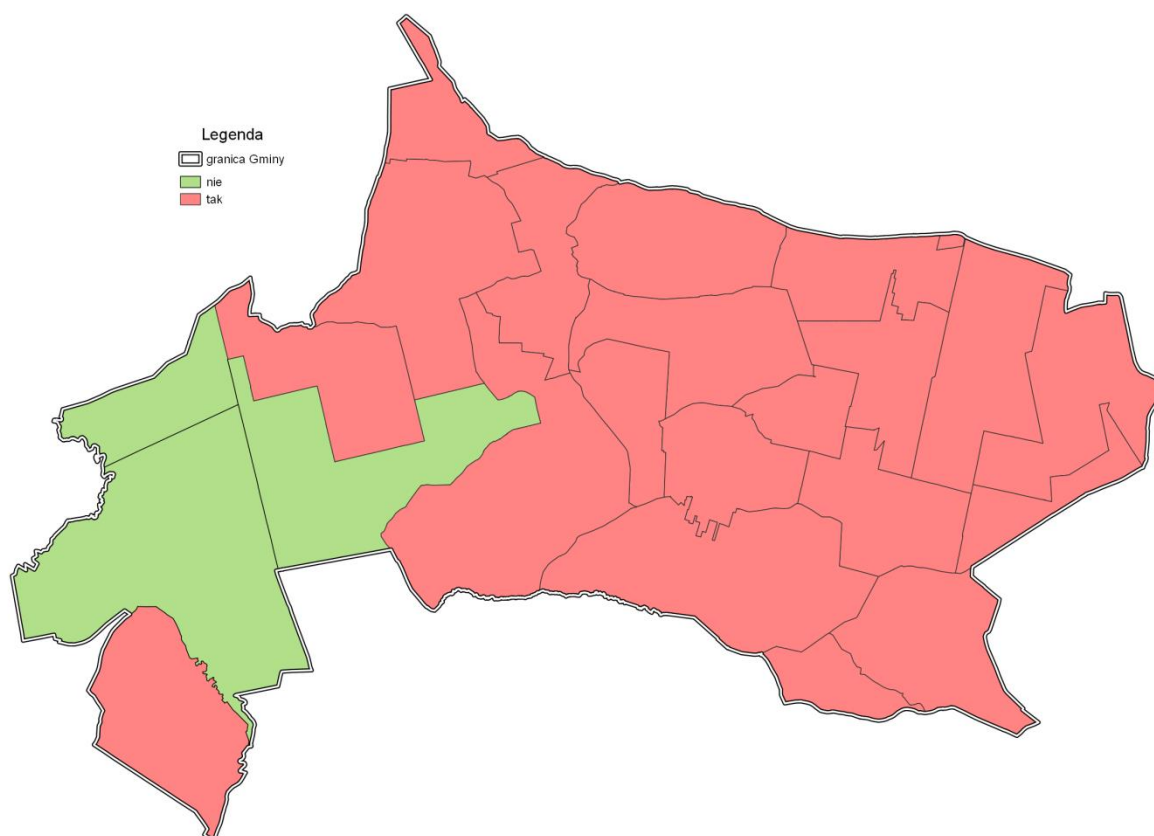
Ogółem w 2015 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 1382 osoby (GUS).

Poniżej przedstawiono tabelę 21, w której występowanie negatywnego zjawiska, czyli brak sieci kanalizacyjnej oznaczono kolorem pomarańczowym. Odnotowuje się 20 jednostek, które nie mają dostępu do sieci kanalizacyjnej. Jest to niewątpliwy problem występujący na terenie Gminy Wolanów.

**Tabela 21. Dostępność sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Wolanów w 2015 r.
(występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)**

Lp.	Miejscowość	Dostępność sieci kanalizacyjnej na danym obszarze (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)
1	Bieniędzice + Michałów	tak
2	Chruślice	tak
3	Franciszków + Gawronie	tak
4	Garno	tak
5	Jarosławice	tak
6	Kacprowice + Wola Wacławowska	tak
7	Kolonia Wawrzyszów	tak
8	Kolonia Wolanów	tak
9	Kowala-Duszocina	tak
10	Kowalanka	tak
11	Młodocin Większy	tak
12	Mniszek	nie
13	Podkończyce + Podlesie	tak
14	Rogowa	nie
15	Sławno	tak
16	Strzałków + Sabat	tak
17	Ślepowron	tak
18	Wacławów	tak
19	Waliny	tak
20	Wawrzyszów	nie
21	Wolanów	tak
22	Wymysłów	tak
23	Zabłocie	tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od UG Wolanów

**Ryc. 15. Dostępność sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Wolanów w 2015 r.
(występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)**

Źródło: opracowanie własne

3.6.2. Wskaźnik – dostępność sieci gazowej (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)

Tylko 21 osób z terenu Gminy Wolanów korzystało w 2016 r. z sieci gazowej, co daje 0,2% ludności gminy (GUS). Stwierdza się bardzo niski stopień gazyfikacji gminy.

Wśród jednostek, które podłączone są do sieci gazowej zalicza się:

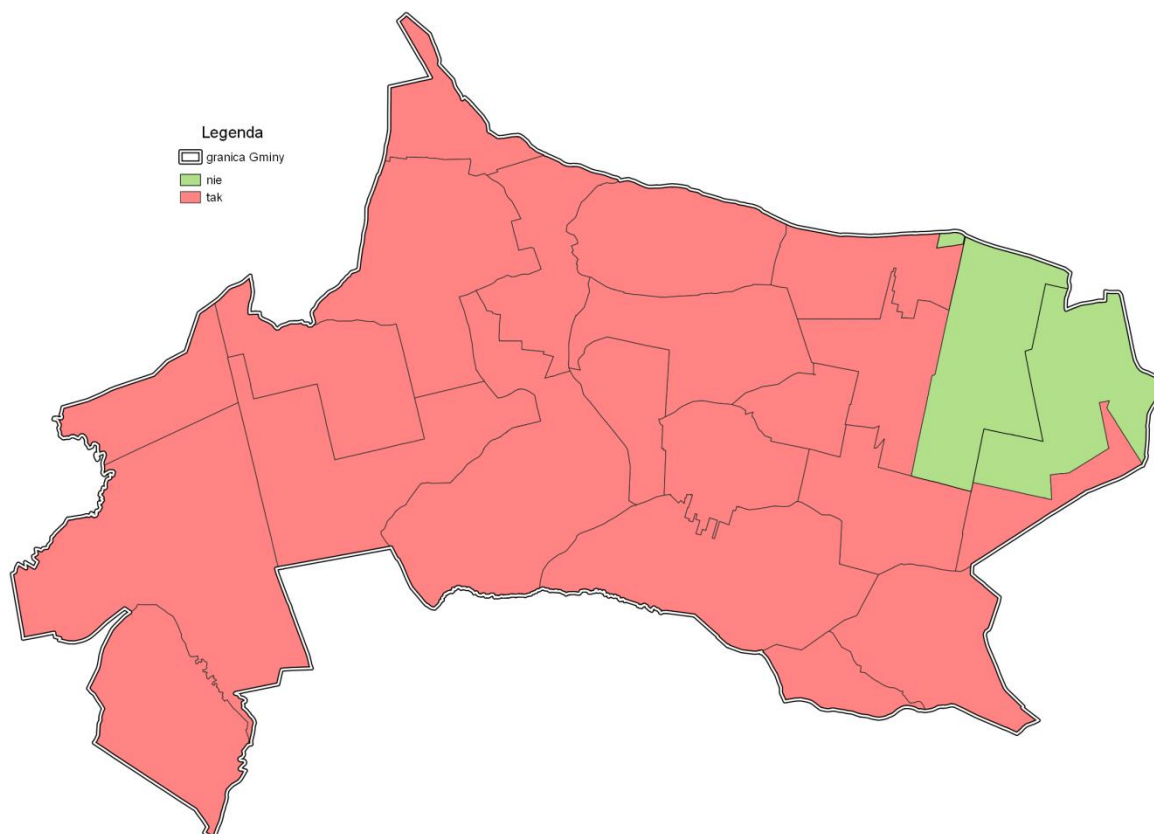
- Sławno,
- Ślepowron.

Poniżej przedstawiono tabelę 22, w której występowanie negatywnego zjawiska, czyli brak sieci gazowej oznaczono kolorem pomarańczowym. Odnotowuje się 21 jednostek, które nie mają dostępu do sieci gazowej. Występowanie nowoczesnych rozwiązań instalacji technicznych dostarczających energię gazową przyczynia się do ograniczenia kosztów ogrzewania, ograniczenia emisji, redukcji zużycia energii, a co za tym poprawy jakości środowiska.

**Tabela 22. Dostępność sieci gazowej na terenie Gminy Wolanów w 2016 r.
(występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)**

Lp.	Miejscowość	Dostępność sieci gazowej na danym obszarze (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)
1	Bieniędzice + Michałów	tak
2	Chruślice	tak
3	Franciszków + Gawronie	tak
4	Garno	tak
5	Jarosławice	tak
6	Kacprowice + Wola Wacławowska	tak
7	Kolonia Wawrzyszów	tak
8	Kolonia Wolanów	tak
9	Kowala-Duszocina	tak
10	Kowalanka	tak
11	Młodocin Większy	tak
12	Mniszek	tak
13	Podkończyce + Podlesie	tak
14	Rogowa	tak
15	Sławno	nie
16	Strzałków + Sabat	tak
17	Ślepowron	nie
18	Wacławów	tak
19	Waliny	tak
20	Wawrzyszów	tak
21	Wolanów	tak
22	Wymysłów	tak
23	Zabłocie	tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od UG Wolanów

**Ryc. 16. Dostępność sieci gazowej na terenie Gminy Wolanów w 2016 r.
(występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)**

Źródło: opracowanie własne

Niski stopień gazyfikacji gminy wiąże się to z brakiem możliwości efektywnego korzystania z obiektów budowlanych w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. Wysoki jest udział nieruchomości mieszkalnych wykorzystujących tradycyjne surowce (np. węgiel kamienny, węgiel brunatny, drewno) do ogrzewania budynków mieszkalnych i przygotowania ciepłej wody użytkowej. Powoduje to powstawanie dużej ilości zanieczyszczeń stanowiących potencjalne zagrożenie dla zdrowia miejscowej ludności.

IV. PODSUMOWANIE ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ

Na bazie przeprowadzonej w poprzednim rozdziale analizy wskaźnikowej, przeprowadzono podsumowanie zebranych wyników. W diagnozie przedstawiono stan rozwoju Gminy Wolanów w poszczególnych sferach.

SFERA SPOŁECZNA

W ramach badania problemów rynku pracy przeanalizowano udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności ogółem na danym obszarze.

W ramach analizy samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych analizie poddano liczbę gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw danego obszaru.

Biorąc pod uwagę dane dotyczące bezpieczeństwa i porządku uwzględniono ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru.

W kontekście jakości kształcenia w szkołach podstawowych pod uwagę wzięto:

- średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów,
- liczbę komputerów przypadającą na 100 uczniów.

SFERA TECHNICZNA

W celu przedstawienia warunków technicznych pod uwagę wzięto liczbę lokali komunalnych na 100 mieszkańców.

SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA

W zakresie przestrzenno – funkcjonalnym scharakteryzowano dostępność sieci kanalizacyjnej oraz gazowej na danym obszarze.

W tabeli przedstawiono podsumowanie analizy wskaźnikowej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wolanów. Kolorem pomarańczowym oznaczono wartości mniej korzystne niż średnia wartość dla wszystkich wydzielonych jednostek przestrzennych, co wskazuje na występowanie stanu kryzysowego.

Tabela 23. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wolanów – sfera społeczna

Lp.	Miejscowość	SFERA SPOŁECZNA				
		Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności na danym obszarze	Udział (%) gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw na danym obszarze	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców na danym obszarze	Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów – w obrębach szkolnych na danym obszarze (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)	Liczba komputerów przypadająca na 100 uczniów – w obrębach szkolnych na danym obszarze (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)
1	Bieniędzice + Michałów	11,6	11,7	13,7	nie	nie
2	Chruslice	8,0	7,4	0,0	tak	tak
3	Franciszków + Gawronie	8,2	5,3	10,3	tak	tak
4	Garno	10,0	16,7	15,3	tak	tak
5	Jarosławice	6,3	11,6	55,1	nie	nie
6	Kacprowice + Wola Wacławowska	7,2	7,8	18,5	nie	tak
7	Kolonia Wawrzyszów	10,7	13,6	9,7	tak	tak
8	Kolonia Wolanów	8,6	14,7	0,0	tak	tak
9	Kowala-Duszocina	8,8	10,5	7,7	tak	tak
10	Kowalanka	6,8	2,4	10,2	tak	tak
11	Młodocin Większy	9,3	15,2	27,9	tak	tak
12	Mniszek	8,1	10,1	9,8	tak	tak
13	Podkończyce + Podlesie	10,2	12,9	12,8	tak	tak
14	Rogowa	13,0	18,5	13,0	tak	tak

Lp.	Miejscowość	SFERA SPOŁECZNA				
		Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności na danym obszarze	Udział (%) gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw na danym obszarze	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców na danym obszarze	Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów – w obrębach szkolnych na danym obszarze (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)	Liczba komputerów przypadająca na 100 uczniów – w obrębach szkolnych na danym obszarze (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)
15	Sławno	6,3	6,5	6,3	nie	tak
16	Strzałków + Sabat	10,8	8,4	7,9	tak	tak
17	Ślepowron	10,3	9,2	15,7	nie	tak
18	Wacławów	6,8	9,1	13,5	nie	tak
19	Waliny	14,0	7,1	16,5	tak	tak
20	Wawrzyszów	10,9	9,4	7,5	tak	tak
21	Wolanów	9,1	11,4	24,5	tak	tak
22	Wymysłów	4,6	9,5	0,0	tak	tak
23	Zabłocie	12,8	12,5	0,0	nie	nie
Średnia wartość dla Gminy Wolanów		9,3	10,5	13,4		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Tabela 26. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wolanów – sfera techniczna i przestrzenno - funkcjonalna

Lp.	Miejscowość	STREFA TECHNICZNA	STREFA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA	
		Liczba lokali komunalnych na 100 mieszkańców	Dostępność sieci kanalizacyjnej na danym obszarze (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)	Dostępność sieci gazowej na danym obszarze (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)
1	Bieniędzice + Michałów	0,68	tak	tak
2	Chruślice	0,00	tak	tak
3	Franciszków + Gawronie	0,00	tak	tak
4	Garno	1,02	tak	tak
5	Jarosławice	0,00	tak	tak
6	Kacprowice + Wola Wacławowska	0,00	tak	tak
7	Kolonia Wawrzyszów	0,00	tak	tak
8	Kolonia Wolanów	0,00	tak	tak
9	Kowala-Duszocina	0,00	tak	tak
10	Kowalanka	0,00	tak	tak
11	Młodocin Większy	0,34	tak	tak
12	Mniszek	1,71	nie	tak
13	Podkończyce + Podlesie	0,00	tak	tak
14	Rogowa	0,00	nie	tak
15	Sławno	0,34	tak	nie
16	Strzałków + Sabat	0,00	tak	tak
17	Ślepowron	0,00	tak	nie
18	Wacławów	0,00	tak	tak
19	Waliny	0,00	tak	tak
20	Wawrzyszów	0,68	nie	tak
21	Wolanów	4,44	tak	tak
22	Wymysłów	0,00	tak	tak

Lp.	Miejscowość	STREFA TECHNICZNA	STREFA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA	
		Liczba lokali komunalnych na 100 mieszkańców	Dostępność sieci kanalizacyjnej na danym obszarze (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)	Dostępność sieci gazowej na danym obszarze (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)
23	Zabłocie	0,00	tak	tak
Średnia wartość dla Gminy Wolanów		0,31		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych danych

V. ZDEGRADOWANE PRZESTRZENIE – ANALIZA JAKOŚCIOWA

Na terenie Gminy Wolanów występują przestrzenie o niewykorzystanym potencjale, które pozostają niewykorzystane i niezagospodarowane w odpowiedni sposób. Wspólną ich cechą jest wysoki potencjał rozwoju i istotne znaczenie dla rozwoju Gminy. Na podstawie wizji terenowej i informacji uzyskanych od pracowników Urzędu Gminy i mieszkańców określono przestrzenie zdegradowane, które posiadają potencjał rozwoju na rzecz aktywizacji społeczno-gospodarczej. Estetyka poniżej wymienionych miejsc wpływa obecnie negatywnie na społeczność gminną. Odpowiednie ich wykorzystanie poprzez przywrócenie im funkcjonalności dzięki zmianie sposobu ich użytkowania, przywróceniu dawnej funkcji, czy modernizacji zniszczonej infrastruktury w znaczny sposób przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców.

Rynek w centrum Wolanowa - niewielki, zadrzewiony obszar usytuowany w centrum wsi na działce ewidencyjnej nr 54. Jego północną granicę wyznacza droga krajowa nr 12, zachodnią ulica Polna, a wschodnią ulica Kolejowa. Miejsce to pełni obecnie funkcje rekreacyjne. W pobliżu znajdują się głównie budynki mieszkalne oraz budynki usługowe. Stan techniczny infrastruktury, jak i stan zagospodarowania zieleni świadczy o niskiej jakości przestrzeni. Plac jest mało atrakcyjny i nie jest miejscem w pełni wykorzystywanym przez lokalną społeczność. Wiejski park sprawia wrażenie monotonnego miejsca, w którym umieszczono kosze na śmieci, kilka ławek oraz lamp. Dzięki odpowiednim działaniom można „ożywić” przestrzeń, która zachęci do korzystania z niej.

Fot. 1. Rynek w centrum Wolanowa

Źródło: Fotografia własna

Budynek Strażnicy w Wolanowie - wzdłuż DK 12 znajduje się budynek strażnicy, w którym mieścił się niegdyś GOK. Jego stan jest niezadawalający, remont wymaga wiele nakładów finansowych. W miejscu tym przewidziane są projekty dotyczące aktywizacji społecznej.

Fot. 2. Budynek Strażnicy w Wolanowie

Źródło: Fotografia własna

Zespół Szkół Ogólnokształcących w Wolanowie - budowa obecnego budynku rozpoczęta została w 1992 roku, a zakończona w 1996 roku. Po 2000 roku funkcjonowała tu szkoła podstawowa, a obecnie Zespół Szkół Ogólnokształcących - Publiczna Szkoła Podstawowa i Publiczne Gimnazjum w Wolanowie. Powołując się na dane OKE w zakresie sprawdzianu szóstoklasistów oraz egzaminu gimnazjalnego, należnym byłaby pomoc dla powyższej placówki. Dużym problemem jest brak środków na przeprowadzenie kompleksowej termomodernizacji Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Wolanowie z uwzględnieniem instalacji OZE (kolektory słoneczne), wymianą okien, drzwi, grzejników i ogólnym dociepleniem.

Fot. 3. Zespół Szkół Ogólnokształcących w Wolanowie

Źródło: www.psp-wolanow.strefa.pl

W Wolanowie w odległości ok. 0,8km od DK 12, a przy drodze woj. 733 – tuż za budynkami szkolnymi znajduje się teren do zagospodarowania, który obecnie posiada alejki oraz niewielki staw, dodatkowo znajduje się tam siłownia napowietrzna. Wskazane byłoby dodatkowe zagospodarowanie parku: doposażenie w ławeczki, altanę, kosze na śmieci, nasadzenie roślinności, uzupełnienie w urządzenia rekreacyjno-sportowe, tablice informacyjnej itp.

W Młodocinie Większym zauważalna jest pogłębiającą się niska wartość przestrzeni obiektów użyteczności publicznej. Obecnie tereny te są zniszczone i przestały pełnić funkcje o charakterze społecznym, kulturalnym czy rekreacyjnym.

Ważnym elementem dla miejscowości Młodocin Większy jest modernizacja obiektów społecznych, kulturalnych, w szczególności obiektów dostępnych dla ogółu społeczeństwa. Niedoinwestowana jest strażnica, obecny budynek, w którym znajduje się świetlica i OSP wymaga termomodernizacji i doposażenia – nie jest własnością gminy – posiadacz samoistny OSP.

Dla miejscowości Młodocin Mniejszy istotne są także tereny przyrodnicze oraz rekreacyjne. Niegdyś było tam boisko wiejskie, które pozostało bez zagospodarowania oraz działka ze stawem (budynki w stanie ruin, zarośnięty staw) przy drodze gminnej (znajduje się naprzeciw OSP) – w chwili obecnej trwa regulacja stanu prawnego.

Większość skwerów oraz innych obszarów zielonych jest zaniedbana. Niezwykle istotne wydają się także działania związane z poprawą stanu infrastruktury ochrony środowiska, jak i budowa sieci kanalizacyjnej.

VI. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

W celu opracowania charakterystyki wszystkich wyznaczonych jednostek położonych na terenie Gminy Wolanów zebrano dane dotyczące w szczególności sytuacji społecznej mieszkańców opisywanego obszaru. Analizie poddano kwestie związane z koncentracją negatywnych zjawisk, w szczególności: bezrobociem, ubóstwem, niskim poziomem bezpieczeństwa, niezadowalającą jakością kształcenia dzieci oraz niewystarczającym skomputeryzowaniem szkół podstawowych.

Należy przypomnieć, że stan kryzysowy może zostać stwierdzony w przypadku koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

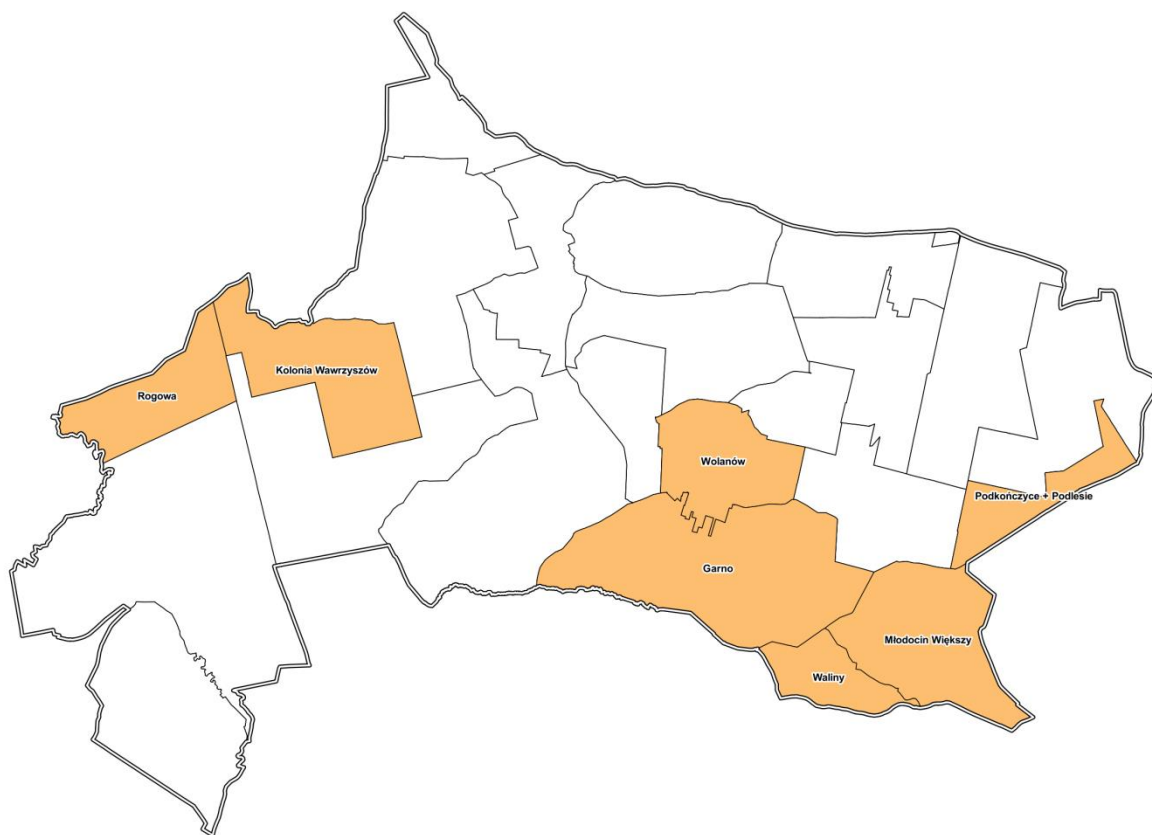
- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Zebrane dane są rzetelne i porównywalne, ponieważ zostały pozyskane z instytucji bezpośrednio zajmujących się poszczególnymi kwestiami społecznymi, przestrzenno – funkcjonalnymi oraz technicznymi.

Procedura wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Wolanów została przeprowadzona w następujący sposób:

- 1) Dokonano analizy wskaźnikowej wszystkich badanych jednostek, uwzględniając zweryfikowane, mierzalne i porównywalne dane. Spośród 8 zastosowanych wskaźników, 5 opisuje sferę społeczną, 2 odnoszą się do sfery przestrzenno – funkcjonalnej oraz 1 do sfery technicznej.
- 2) Za obszary zdegradowane uznano te miejscowości, na terenie których dokonana diagnoza wykazała wartości mniej korzystne niż średnia wartość dla Gminy Wolanów dla co najmniej 4 wskaźników ze sfery społecznej, a dodatkowo wartość co najmniej 1 wskaźnika ze sfery przestrzenno - funkcjonalnej lub technicznej przyjmuje wartość mniej korzystną niż średnia wartość dla Gminy Wolanów.

Wobec zebranych informacji proponuje się wyznaczenie 7 podobszarów zdegradowanych, przy czym każdy obszar stanowi całą miejscowość w granicach wyznaczonych na mapie. Dla wskazanych miejscowości zdiagnozowano nasilone problemy o charakterze społecznym oraz przestrzenno – funkcjonalnym lub technicznym. Szczegółową mapę pozwalającą na ustalenie dokładnego przebiegu granic obszaru zdegradowanego zamieszczono poniżej.

Ryc. 17. Obszar zdegradowany na terenie Gminy Wolanów

Źródło: Opracowanie własne

Wyznaczonymi podobszarami zdegradowanymi są:

- Podobszar zdegradowany – Garno;
- Podobszar zdegradowany – Kolonia Wawrzyszów;
- Podobszar zdegradowany – Młodocin Większy;
- Podobszar zdegradowany – Podkończyce + Podlesie;
- Podobszar zdegradowany – Rogowa;
- Podobszar zdegradowany – Waliny;
- Podobszar zdegradowany – Wolanów.

Obszarem rewitalizacji może zostać obszar zdegradowany w całości lub jego część jeśli łącznie nie przekracza 20% powierzchni gminy oraz 30% jej ludności.

Łączna ilość mieszkańców wydzielonych miejscowości zaliczonych do obszaru zdegradowanego wynosi 3 059 osób. Liczba ludności całej Gminy Wolanów wynosi 8 786 osób, zatem zaproponowane podobszary zdegradowane przekraczają 30% mieszkańców gminy i nie mogą być uznane jako podobszary rewitalizacji. Powierzchnia Gminy Wolanów wynosi 7 446 ha, a powierzchnia proponowanego obszaru zdegradowanego przekracza 20 % jej powierzchni. Oznacza to, że powierzchnia wyznaczonego obszaru zdegradowanego oraz ilość osób zamieszkujących obszar zdegradowany są większe, niż powierzchnia i ilość osób jakie można włączyć do obszaru rewitalizacji. W związku z powyższym zaszła konieczność wydzielenia z obszaru zdegradowanego (podzielonego na podobszary zdegradowane), tych części w których stan kryzysowy jest najbardziej dotkliwy.

Procedura wyznaczenia obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wolanów została przeprowadzona w następujący sposób: powtórnie przeanalizowano wyniki analizy wskaźnikowej wszystkich miejscowości, biorąc pod uwagę sferę społeczną, jako priorytetową przy prowadzeniu działań z zakresu rewitalizacji oraz sumę wszystkich negatywnych wskaźników. Wśród wyznaczonych podobszarów zdegradowanych do obszaru rewitalizacji włączono:

- w pierwszym etapie – jednostki, które wykazały wartości mniej korzystne, aniżeli średnia wartość dla Gminy Wolanów dla co najmniej 4 wskaźników ze sfery społecznej. Następnie zsumowano wszystkie negatywne wskaźniki. Podobszar zdegradowany – Garno – ze względu na występowanie **8** wskaźników prezentujących wartość mniej korzystną niż średnia wartość dla gminy oraz Wolanów **7** i Młodocin Większy **7**. W jednostkach tych zauważa się szczególną koncentrację negatywnych zjawisk.

Tabela 24. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wolanów – łączna liczba negatywnych wskaźników

Lp.	Miejscowość	Łączna liczba negatywnych wskaźników
1	Garno	8
2	Kolonia Wawrzyszów	6
3	Młodocin Większy	7

4	Podkończyce + Podlesie	6
5	Rogowa	5
6	Waliny	6
7	Wolanów	7

Źródło: Opracowanie własne

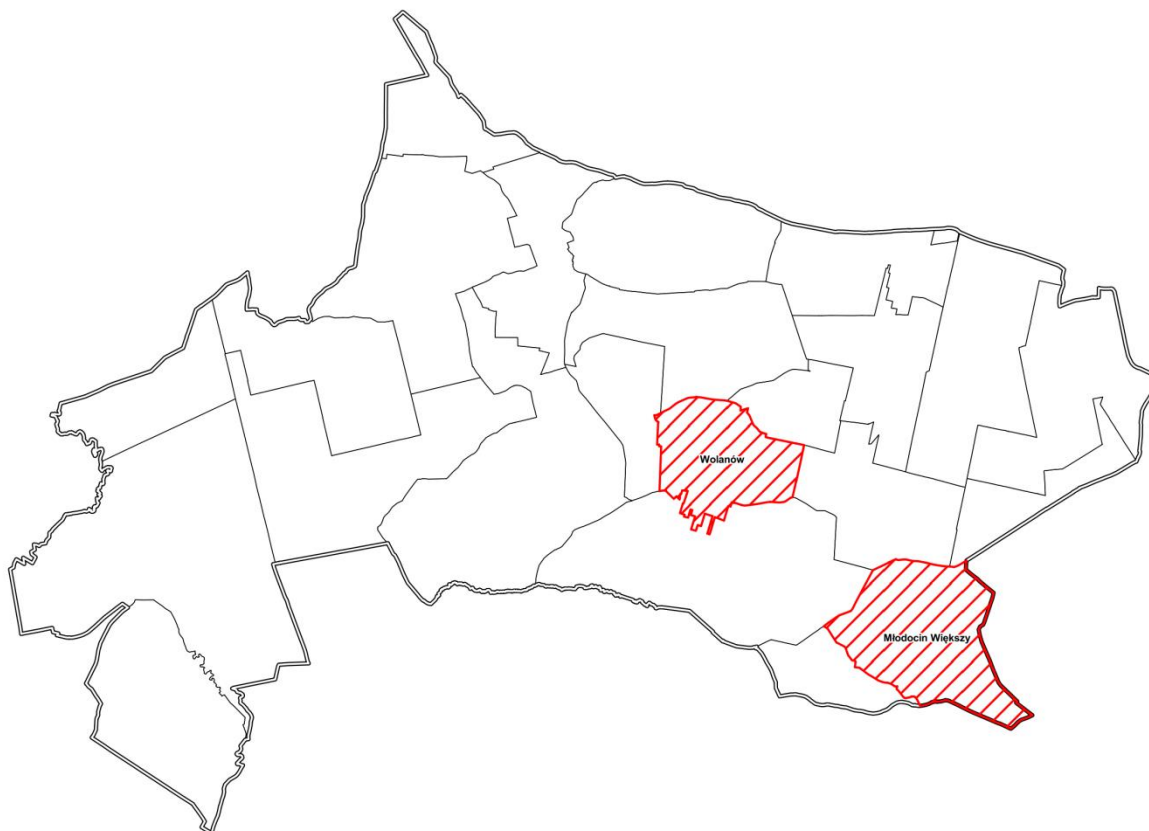
- w drugim etapie - przeanalizowano jednostki wyznaczone w pierwszym etapie pod względem tzw. istotnego znaczenia dla rozwoju lokalnego, tzw. potencjał obszaru. Analizując „Strategię Rozwoju Gminy Wolanów na lata 2015-2022” stwierdza się, iż w przypadku Garna nie wyznaczono zadań strategicznych w okresie przyjętego programowania, a więc miejsce to nie charakteryzuje się tzw. potencjałem. Spośród licznych 65 zaplanowanych działań ok. 20 – 25 może być ujęte w kontekście działań rewitalizacyjnych. W sposób bezpośredni dla Młodocina Większego wskazano remont świetlicy wiejskiej oraz utworzenie centrum rekreacyjnego. W przypadku Wolanowa proponuje się działania w zakresie termomodernizacji Zespołu Szkół, budowy boiska sportowego, wielofunkcyjnego przy Zespole Szkół, utworzenie centrum rekreacyjnego, remont i modernizacja budynku Strażnicy i byłego GOK-u oraz budowę przedszkola.
- w trzecim etapie – analizie poddano ankietę przeprowadzoną wśród mieszkańców gminy. W dniach od 30.11.2016 r. do 08.12.2016 r. odpowiedzi na poszczególne pytania udzieliło 38 osób. Ankietę można było wypełnić w siedzibie Urzędu Gminy Wolanów oraz rozdano ją podczas spotkania konsultacyjnego 30.11.2016 r. W przypadku pytań otwartych osoby udzielające odpowiedzi mogły wskazać po 3 miejscowości, w których występuje koncentracja negatywnych zjawisk. Miejscowości o najsłabszych warunkach rozwoju społecznego i technicznego to: Sławno - 22, Młodocin Większy - 18 oraz Wolanów - 18. W odniesieniu do niskiego poziomu edukacji i placówek oświaty wymieniono: Sławno - 18, Mniszek - 15, Bieniędzice - 10, Wolanów - 9 i w mniejszym stopniu Młodocin Większy - 5. W aspekcie stanu degradacji środowiska przyrodniczego oraz ogólnego (negatywnego) wizerunku danych miejscowości respondenci wskazali przede wszystkim: Sławno – 16, Młodocin Większy – 13 i Wolanów – 8. Biorąc pod uwagę problemy społeczne (bezrobocie, bieda, przestępczość, alkoholizm) najczęściej wymienianymi wsiami były: Wolanów – 17, Sławno – 11 oraz Młodocin Większy – 10. Najczęściej udzielaną odpowiedzią w zakresie miejsca aktywnego wypoczynku mieszkańców gminy była miejscowość Wolanów – 11.
Stwierdza się, że najczęściej wymienianymi jednostkami przez ankietowane osoby były: Wolanów, Młodocin Większy oraz Sławno. Tylko pojedyncze osoby wskazywały Garno, jako miejscowość zdegradowaną (najwięcej – 3 w sferze problemów społecznych)

Podsumowując, za obszary rewitalizacji uznano te jednostki, na terenie których dokonana analiza wykazała wartości wskaźników mniej korzystne, niż średnia wartość dla Gminy Wolanów przynajmniej 4 wskaźników ze sfery społecznej. Dodatkowo pod uwagę wzięto wskaźniki ze sfery technicznej i przestrzenno – funkcjonalnej. Prócz tego, analiza

potencjału obszarów oraz sugestie mieszkańców gminy potwierdziły występowanie stanu kryzysowego w tych jednostkach.

Wyznaczonymi podobszarami rewitalizacji są:

- Podobszar rewitalizacji – Wolanów;
- Podobszar rewitalizacji – Młodocin Większy.

Ryc. 18. Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Wolanów

Źródło: Opracowanie własne

VII. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU REWITALIZACJI

Wolanów zamieszkuje 736 osób, a jego powierzchnia wynosi 246,66 ha. To obszar o stosunkowo dużej liczbie osób bezrobotnych – 67. Tylko 3 jednostki z terenu analizowanej gminy odnotowały ich więcej. Jednak w odniesieniu do liczby osób zamieszkujących daną jednostkę, ich procentowy udział wyniósł 9,1%. W związku z powyższym była to niższa wartość od średniej dla obszaru całej gminy, co uniemożliwiło zakwalifikowanie tej cechy jako zjawiska kryzysowego. Na terenie Wolanowa liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej wyniosła 22. Jedynie Garno posiadało więcej takich gospodarstw. W odniesieniu do ogólnej liczby gospodarstw 11,4% korzystało z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, co pozwoliło zakwalifikować Wolanów jako obszar kryzysowy w tej sferze. W Wolanowie odnotowano najwięcej bezwzględnych interwencji

służb porządkowych – 18. Jakość kształcenia zarówno Szkoły Podstawowej, jak i Gimnazjum w Wolanowie kształtuje się na poziomie poniżej średniej dla powiatu, województwa oraz kraju. Na terenie siedziby gminnej występują również problemy w sferze technicznej. Mieszczą się tu 4 budynki komunalne z 13 izbami. Tylko jeden z nich został zmodernizowany. Ich ogólny stan jest niezadowolający. Dwa obiekty wybudowano w latach 1945 – 1970, pozostałe po 1970 roku. Ich łączna powierzchnia wynosi 249,15m², a 27,38 m² jest obecnie niezamieszkałe. Wszystkie budynki komunalne są niedocieplone, mają stare otwory okienne oraz starą instalację elektryczną. Wolanów, jako miejscowość o znacznym potencjale nie posiada sieci gazowej i kanalizacyjnej, a znaczne natężenie ruchu drogowego generowane przebiegiem drogi krajowej nr 12 przez Wolanów przyczynia się do zanieczyszczenia powietrza. Wolanów, jako główna jednostka gminna jest kluczowa z punktu widzenia rozwoju gminy. **Liczba wskaźników potwierdzających sytuację kryzysową na tym obszarze wynosi 7.**

Młodocin Większy to wieś zamieszkiwana przez 430 osób, powierzchnia jednostki to 363,53 ha. Problemy społeczne na tym obszarze obrazuje m.in. liczba osób bezrobotnych – 40, czyli 9,3% całej społeczności Młodocina Większego. Jednostce tej zabrakło jedynie 0,03%, aby włączyć ją w grono miejscowości o największym natężeniu bezrobocia. W Młodocinie Większym 17 gospodarstw domowych korzysta ze środowiskowej pomocy społecznej. Odnosząc się do ogólnej liczby gospodarstw, stwierdza się, że ich procentowy udział był jednym z większych w gminie i wyniósł 15,18%. W analizowanej jednostce przestrzennej odnotowano 12 interwencji służb porządkowych. Względna wartość w stosunku do 1 000 osób zamieszkujących dany obszar wyniosła dla Młodocina Większego 27,9% i była to druga największa wartość w Gminie Wolanów. Dzieci z Młodocina Większego w większości uczęszczają do Szkoły Podstawowej w Wolanowie, która została scharakteryzowana przy opisie Wolanowa. Znajduje się tu jeden budynek komunalny o powierzchni 70m², który został wybudowany pomiędzy rokiem 1945 i 1970 i wymaga remontu. Mieści się w nim jedno mieszkanie, które obecnie nie jest użytkowane. Mieszkańcy miejscowości nie mają możliwości podłączenia się do sieci gazowej oraz kanalizacyjnej. **Liczba wskaźników potwierdzających sytuację kryzysową na tym obszarze wynosi 7.**

Kierując się zasadą, że obszar rewitalizacji może obejmować nie więcej niż 20% powierzchni Gminy Wolanów i dotyczyć nie więcej 30 % ludności, stwierdza się, że wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje 610,19 ha, czyli 7,36% obszaru gminy oraz 1166 osób, czyli 13,27% mieszkańców. Spełnia więc wymagane kryteria.

Należy zaznaczyć celowe ograniczenie obszaru rewitalizacji do Wolanowa oraz Młodocina Większego, tak aby możliwa była koncentracja działań oraz osiągnięcie założonych działań.

Podsumowując należy stwierdzić, że wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wolanów zostało oparte o:

- wnioski i ustalenia wynikające z rozmów z osobami zaangażowanymi w opracowanie diagnozy ze strony Urzędu Gminy w Wolanowie,
- szczegółową analizę negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, obniżonego poziomu bezpieczeństwa i jakości kształcenia dzieci opartą o dane m.in. Urzędu Gminy w Wolanowie, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wolanowie, Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu, Komisariatu Policji

w Zakrzewie, szkół podstawowych z terenu gminy oraz innych zainteresowanych instytucji,

- analizy strefy technicznej i przestrzenno - funkcjonalnej w oparciu o pozyskane dane oraz wizję terenową,
- danych własnych, danych podmiotów działających na terenie Gminy Wolanów oraz informacji zawartych w dokumentach strategicznych Gminy Wolanów,
- analizy potencjału jednostek,
- analizy jakościowej zdegradowanych przestrzeni,
- wyników prowadzonych konsultacji społecznych i ankietyzacji mieszkańców.

Biorąc pod uwagę zebrane dane i informacje uznaje się za zasadne wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w zaproponowanej formie.

SPIS TABEL

Tabela 1. Przynależność miejscowości wchodzących w skład sołectw w gminie Wolanów..	11
Tabela 2. Struktura użytkowania gruntów Gminy Wolanów.....	12
Tabela 3. Liczba ludności Gminy Wolanów wg płci oraz wskaźnik maskulinizacji w latach 2004 - 2015.....	16
Tabela 4. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Wolanów w latach 2004 - 2015.....	17
Tabela 5. Saldo migracji oraz przyrost naturalny na 1000 os. w Gminie Wolanów w latach 2004 - 2015.....	18
Tabela 6. Przyrost rzeczywisty na 1000 os. w Gminie Wolanów w latach 2004 - 2015	18
Tabela 7. Statystyka dotycząca osób bezrobotnych na terenie Gminy Wolanów w 2015 r. ...	21
Tabela 8. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności na danym obszarze w 2015 r. ...	22
Tabela 9. Udział (%) gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw danego obszaru w 2015 r.	24
Tabela 10. Statystyka dotycząca bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Wolanów w 2015 r.	26
Tabela 11. Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców na terenie Gminy Wolanów w 2015 r.	27
Tabela 12. Granice obwodów szkół podstawowych na terenie Gminy Wolanów w 2015 r. ...	29
Tabela 13. Granice obwodów gimnazjów na terenie Gminy Wolanów w 2015 r.	30
Tabela 14. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2015/2016.....	30
Tabela 15. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów – w obrębach szkolnych na terenie Gminy Wolanów w 2015 r. (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)	31
Tabela 16. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2015/2016.....	34
Tabela 17. Liczba komputerów przypadająca na 100 uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych z terenu Gminy Wolanów w 2015 roku.....	35
Tabela 18. Liczba komputerów przypadająca na 100 uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych – w obrębach szkolnych na terenie Gminy Wolanów w 2015 r. (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)	35
Tabela 19. Liczba budynków i lokali komunalnych oraz ich powierzchnią na terenie Gminy Wolanów w 2015 r.	37
Tabela 20. Liczba lokali komunalnych przypadająca na 100 mieszkańców na terenie Gminy Wolanów w 2015 r.	39
Tabela 21. Dostępność sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Wolanów w 2015 r. (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)	41
Tabela 22. Dostępność sieci gazowej na terenie Gminy Wolanów w 2016 r. (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie).....	43
Tabela 23. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wolanów – sfera społeczna	46
Tabela 24. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wolanów – łączna liczba negatywnych wskaźników.....	54

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Podział Gminy Wolanów na jednostki przestrzenne	9
Ryc. 2. Położenie Gminy Wolanów na tle Polski	10
Ryc. 3. Położenie Gminy Wolanów w układzie gmin sąsiednich.....	11
Ryc. 4. Gmina Wolanów na tle sieci komunikacyjnej.....	13
Ryc. 5. Liczba ludności Gminy Wolanów w latach 2004 - 2015.....	16
Ryc. 6. Wykres Webba dla Gminy Wolanów, powiatu radomskiego, województwa mazowieckiego oraz Polski w roku 2014	19
Ryc. 7. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2004-2015.....	20
Ryc. 8. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności na danym obszarze w 2015 r.	23
Ryc. 9. Udział (%) gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw danego obszaru w 2015 r.....	25
Ryc. 10. Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców na terenie Gminy Wolanów w 2015.....	28
Ryc. 11. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów – w obrębach szkolnych na terenie Gminy Wolanów w 2015 r. (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie)	32
Ryc. 12. Liczba uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Wolanów w latach 2006 – 2016.....	33
Ryc. 13. Liczba komputerów przypadająca na 100 uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych – w obrębach szkolnych na terenie Gminy Wolanów w 2015 r. (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie).....	36
Ryc. 14. Liczba lokali komunalnych przypadająca na 100 mieszkańców na terenie Gminy Wolanów w 2015 r.....	40
Ryc. 15. Dostępność sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Wolanów w 2015 r. (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie).....	42
Ryc. 16. Dostępność sieci gazowej na terenie Gminy Wolanów w 2016 r. (występowanie zjawiska negatywnego tak/nie).....	44
Ryc. 17. Obszar zdegradowany na terenie Gminy Wolanów.....	53
Ryc. 18. Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Wolanów.....	56

SPIS FOTOGRAFII

Fot. 1. Rynek w centrum Wolanowa.....	50
Fot. 2. Budynek Strażnicy w Wolanowie	51
Fot. 3. Zespół Szkół Ogólnokształcących w Wolanowie	51